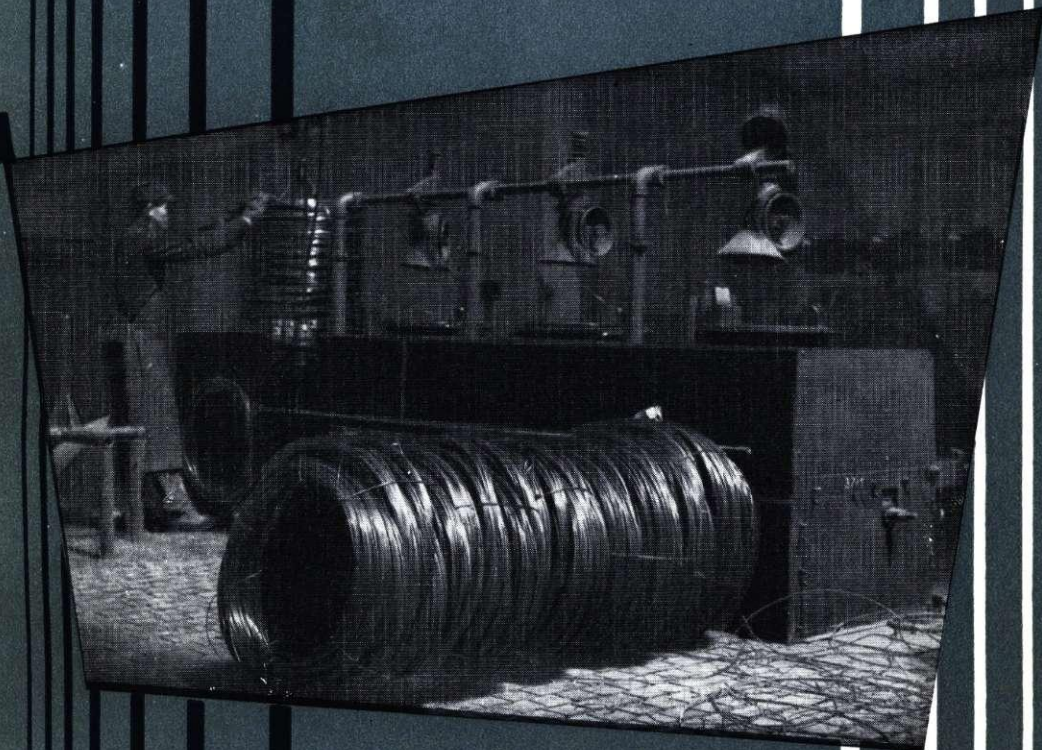

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA
ŽELEZARNE JESENICE LETO 7

OKTOBER 1958

ŠT. 10

VSEBINA 10. ŠTEVILKE

Dobro gospodarstvo zahteva red in disciplino

Ob dnevu Združenih narodov

Naše sožalje družinam ponesrečenih rudarjev
v rudniku Podvis

Žrtveni spev

Pripravimo se na letne skupščine naših sindikalnih podružnic

Prostovoljci gradijo novo stanovanjsko naselje pod Mežakljo

VII. redno zasedanje DS

Našim otrokom za njihov praznik

Z avtobusom in žičnico na Krvavec

Vzdrževalci z Javornika so obiskali tovarno kablov
Moše Pijade v Svetožarevu

Ustanovljen je odbor za proslavo 60-letnice obstoja
naše železarne

Po stari rudarski poti na Begunjščico

Po paviljonih svetovne razstave v Bruslju

Volivci so ustanovili že drugo stanovanjsko skupnost

Interniranci in izseljenci imajo svojo organizacijo

S posvetovanja metalurgov v Portorožu

Beseda mladih železarjev

Lep primer poštenosti

Križanka

Roparji

Personalne vesti

Jezikovne cvetke iz naših pisarn, dopisov, zasedanj
in še od marsikod

Pepe Goflja ima besedo

100 in 1000 — dva jubileja Čufarjevega gledališča
v novi sezoni

Šport

Vesti

DOBRO GOSPODARSTVO ZAHTEVA RED IN DISCIPLINO

Namen tega sestavka je, da v grobih obrisih pregledamo stanje gospodarjenja v našem podjetju in to predvsem s stališča borbe za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo. Ker je to osnova vsemu gospodarstvu in tesno povezano z življenjskim standardom slehernega izmed nas, je potrebno, da okrog vprašanja produktivnosti v večji meri razpravljamo. Zavedati se moramo, da še tako lepo zasnovane razprave v našem kolektivu o pridnosti v primerjavi s storilnostjo našega in drugih podjetij ne pomagajo, če z realizacijo ne dosežemo zaželenih uspehov. V ilustracijo le nekaj števil, ki nam o produktivnosti povedo več, kakor pa vse dosedanje razprave. V našem kolektivu obstajajo nekatera nepravilna mišljenja glede teh vprašanj. Napačno je mišljenje, da je borba za povečanje produktivnosti dela le način za večjo fizično obremenitev delavcev. Taka in podobna mišljenja nujno rodijo odpor pri delavcih, kadar gre za pametno presojo produktivnosti. Čas je že, da sleherni član kolektiva ve, da je od njega in njegovega odnosa do dela odvisen uspeh ali neuspeh podjetja. Vedeti je tudi treba, da povečanje delovne storilnosti ni le v večjem fizičnem naprežanju, temveč da je še bolj važna delovna disciplina, pravilno izkoriščanje delovnega časa in strojev, štednja materiala in podobno. Vsi ti elementi skupaj nam ob primernem prizadevanju kolektiva zmanjšujejo proizvodne stroške in hkrati povečujejo dohodek. Tako je dolžnost kolektiva, ne samo da sebi pripori z bolj-šim delom večje osebne dohodke, temveč da dà tudi družbi, kar od njega zahteva. Sicer so zahteve družbe precej skromne v primerjavi z možnostmi, katere ima kolektiv. Družba ne zahteva več, kot to, da damo, kar je v družbenem planu predvideno in to je normalno izkoriščanje proizvodnih kapacitet pri upoštevanju vloženih družbenih investicijskih sredstev. Prav sedaj pa družba snuje pozitivne ukrepe, kako bi delovne kolektive čimbolje stimulirala za ekonomičnejšo proizvodnjo in stari način dela ali pa z boljšo organizacijo uresničuje pravilo: »Za boljše delo — boljše plačilo«, pri tem pa daje kolektivom prosto pot, ali za majhen denar slabo proizvodnjo in star način dela ali pa z boljšo organizacijo dela in boljšo proizvodnjo več denarja za osebni dohodek slehernega posameznika.

In kako je pri nas v Železarni glede teh vprašanj? Sleherni izmed nas ve, da o povečanju storilnosti dela in o že omenjenih vprašanjih govorimo že nekaj let. Krivična bi bila trditev, da ni bilo uspehov, saj smo v zadnjih letih nenehno dvigali proizvodnost pri delu. Tako smo opravičili prejemanje precejšnjih družbenih sredstev, ki so bila vložena v modernizacijo in razširitev naših plavžev, jeklarne, valjarn in predelovalnih obratov. Seveda smo storilnost dela povečali tudi na račun izboljšanja discipline in organizacije dela, vendar je bil to manjši del in s tem ne moremo biti zadovoljni. To so vprašanja, o katerih bo treba še govoriti in poleg tega tudi nekaj napraviti, če hočemo opravičiti naša zagotovila, da smo kolektiv z visoko produktivnostjo, — o tem se namreč tudi kaj radi pohvalimo. Večkrat trdimo, da nosimo celó zastavo visoke produktivnosti. Da temu ni tako, je dovolj, če pogledamo v podjetju poslovanje, organizacijo dela, delovno disciplino, izkoriščanje delovnega časa in štednjo z materialom, da sploh ne govorimo o redu in čistoči v obratih in podobno. Brez teh elementov si ne moremo predstavljati boljšega dela in večjih uspehov. Priznati moramo, da smo glede teh vprašanj doslej napravili zelo malo, ali pa skoraj nič. To se je posebno dobro pokazalo prav v letošnjem letu, ko smo hoteli napraviti večji skok glede kvalitete dela. Podatki, s katerimi razpolagamo, kažejo, da tej nalogi nismo bili kos v letošnjem letu, posebno pa to velja za zadnje mesece, ko je vidno padala proizvodnja, posebno pri kvalitetnih izdelkih.

V ta namen si oglejmo nekaj števil:

II. polletje 1958:

Mesec	Skupna proizvodnja v %	Storilnost t/moža
Julij	97.2 %	50,8 kg
Avgust	88.9 %	50.2 kg
September	94.6 %	—

Skupna proizvodnja po družbenem planu za I. polletje pa je bila dosežena s 109.1 %. V istem razdobju pa je znašala storilnost v t/moža 50,6 kg, Z namenom, da bi izboljšali situacijo v podjetju, so bili izdani nekateri ostrejši ukrepi, nekateri drugi ukrepi pa so še v načrtu. Kolektiv naše železarne jih bo moral z vso odgovornostjo sprejeti, zavedajoč se, da bomo le tako izboljšali in povečali produktivnost dela ter red in disciplino. Ne smemo misliti, da smo edini tovrstni proizvajalci v državi in da lahko delamo, kar hočemo.

O vseh teh vprašanjih so kar najbolj resno govorili na posvetovanjih in zasedanjih političnih, samoupravnih in tehničnih vodstev v podjetju. Ne moremo biti zadovoljni s tem, da kolektiv naše železarne kot celota ni imel nobenih pripomb, kljub trenutni situaciji. Povedati je treba tudi to, da so vodstva precej pozno analizirala stanje izvrševanja proizvodnih nalog, tako da v trenutnem položaju lahko samo ugotavljamo, da bo treba krepko prijeti za delo, če bomo hoteli do konca tega leta izpolniti proizvodni plan, da o preseganjih sploh ne govorimo. Ne bo odveč, če člane kolektiva seznanimo s položajem, v kakršnem se trenutno nahajamo, in ga bo treba na vsak način popraviti. Ob koncu leta bo prepozno, če bomo samo ugotavljali, da svojih obveznosti nismo izpolnili, pa tudi razprave o dobičku bi bile v primeru neizpolnjenih obveznosti neumestne, kakor tudi pripombe, ki jih kaj radi slišimo na račun skupnosti, »ki nam vedno vse pobere«.

Pri jeseniških plavžih

Foto Torkar

Če trdimo, da smo pozno začeli z ukrepanjem glede izboljšanja položaja pri izpolnjevanju proizvodnega plana, je temu res tako. Tako uprava podjetja, upravni odbor in delavski svet ter vse organizacije, niso v zadnjih mesecih, ko je občutno padala proizvodnja storile resnih ukrepov, pač pa je bilo zelo pogosto slišati take izgovore: to so poletni meseci, ko imajo ljudje dopuste, ali pa: imeli smo več primerov bolezenskih dopustov, kakor v prejšnjih mesecih itd. Žal so bili poletni meseci zelo vroči, ker so našo proizvodnjo temeljito osušili in to tako hitro, da se resnega položaja vsi skupaj nismo niti zavedali, kaj šele da bi pravočasno ukrepali.

Odgovorni činitelji v podjetju — Uprava, UO, DS, Sindikat, predvsem pa TK ZKS, so v zadnjem času temeljito analizirali trenutno stanje in perspektivo za izpolnjevanje plana ter dvig produktivnosti v podjetju. Vsi ti organi so prišli tudi do zaključka, da je potrebno sprejeti in uresničiti nekaj resnih ukrepov za izboljšanje položaja. Ti ukrepi so potrebni predvsem glede zaostritve delovne discipline v obratih ter glede polnega izkoriščanja delovnega časa in strojev, izboljšati pa bo treba tudi organizacijo dela. Marsikaj bo treba napraviti za boljšo stimulacijo kolektiva, predvsem pa bo treba proučiti in uravnovesiti naš tarifni, normni in premijski sistem. To so seveda naloge, s katerimi se mora kolektiv ter odgovorni organi v podjetju nenehno ukvarjati, res pa je, da smo jih v zadnjem času nekoliko zanemarili. Izkušnja iz zadnjih mesecev nas mora izučiti, zato bo tudi treba takoj začeti urejevati ta vprašanja, saj imamo v podjetju še vedno ogromne neizkoriščene rezerve. Ne bi smeli dovoliti (kar pa se pri nas zelo pogosto dogaja), da zaradi objektivnih težav, ki jih v našem podjetju tudi ne manjka, pozabljamo odstranjevati subjektivne napake, ki jih je kar preveč. Na prvem mestu je seve delovna disciplina. Glede delovne discipline smo v našem podjetju prišli celo tako daleč, da nekateri posamezniki mislijo, da jim nihče ničesar ne more in tudi takrat ne, če sploh kaj, ali pa nič ne delajo. Oglejmo si samo izkoriščenje delovnega časa in pomislimo, koliko smo ga izgubili prav zaradi pogovorov med delovnim časom v

tako imenovanih »rinčkah«, ki jih lahko vidimo dan za dnem v naših obratih. Redki so tudi obrati, kjer bi z delom začeli točno ob uri, izjema so le tisti obrati, kjer ljudi delovni proces priganja k delu. Zelo malo je delavcev in uslužbencev, ki ne bi končali z delom 10 minut pred koncem dne. To so dejstva, ki jih ne more nihče izpodbijati, saj so nekateri celo ponosni na to, da lahko 10 ali 15 minut pred koncem dne postajajo pred glavnim vhodom. Čim bolj se pomika kazalec na uri h koncu izmene, toliko večja je nestranost, kakor na atletskem tekmovanju, ko tekači tekmujejo v maratonskem teku.

Novi zakon o delovnem razmerju predvideva polurni oddih, ki naj bi ga člani kolektiva izkoristili za malico, toda pri nas v železarni je še vedno v navadi stara praksa, da malica traja tričetrt ure ali pa še dalj. K vsemu temu moramo prišteti še razna pota po privatni liniji, ki se jih posamezniki kaj radi poslužujejo med delovnim časom. Če izračunamo izgubljeni delovni čas, pridemo do neverjetno velikih števil in samo del tega časa je izkoriščen v svrhu nadomestila za izpade v proizvodnji. Tako bi v enem dnevu izgubili naslednji delovni čas:

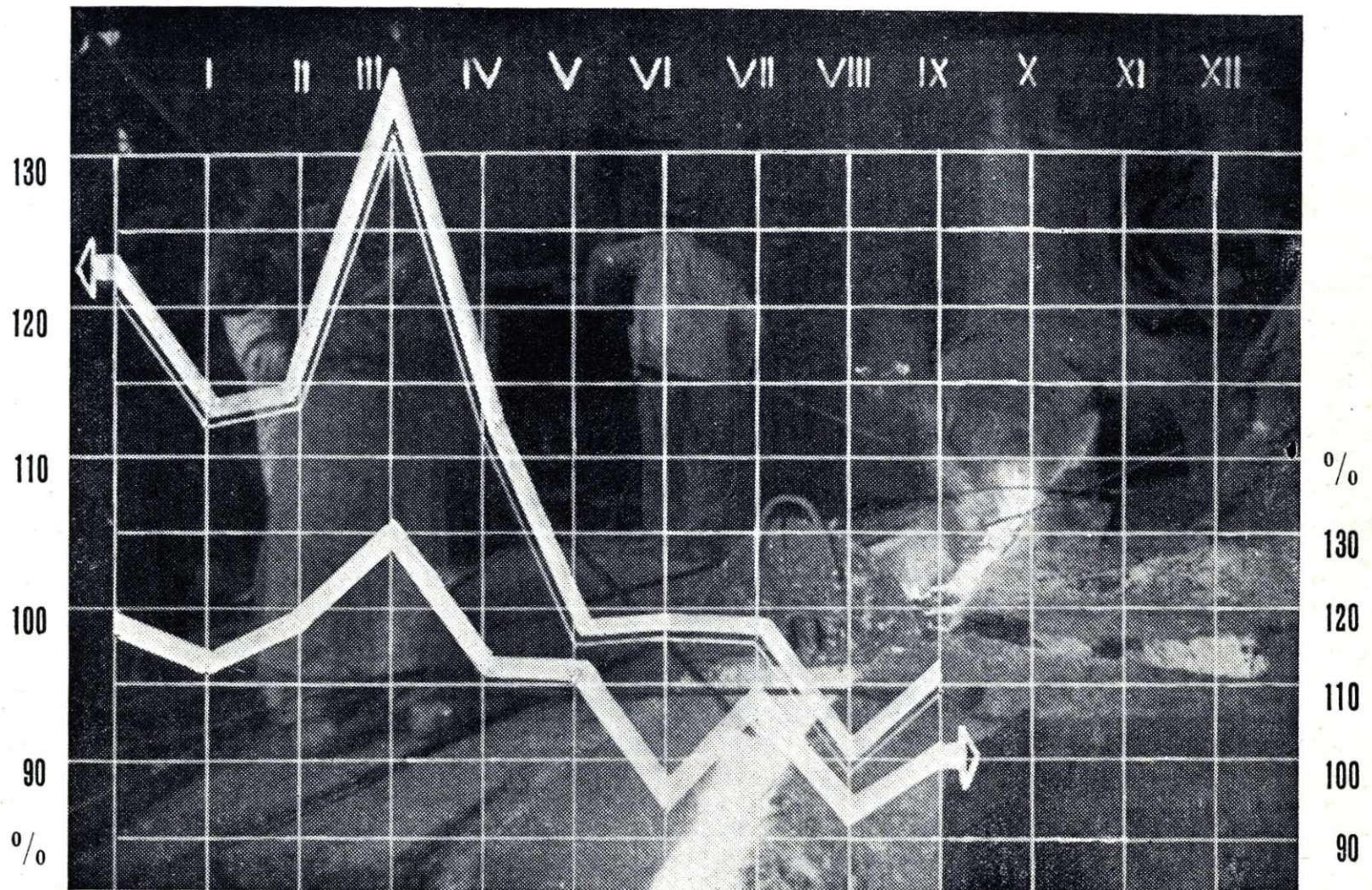
1. pred začetkom dne	15 minut
2. podaljsek za malico	5 minut
3. ob koncu dne	15 minut
4. razni razgovori	15 minut

Če to seštejemo, dobimo 50 minut, kar pa je zelo malo v primerjavi z dejanskim stanjem. Ako bi to preračunali za kolektiv naše tovarne v celoti, potem bi dobili 5.500 delovnih ur dnevno; to so izgubljene delovne ure in če jih pomnožimo samo z zneski, ki jih izplačujemo delavcem in uslužbencem za njihovo delo, potem ugotovimo, da izgubimo ca. 500.000 din, toda tu niso všteti stroški, oziroma vrednost proizvodnje, kar pa gre seveda v milijone. Spričo takšnih poraznih števil lahko pridemo samo do enotnega sklepa, da je s tem, kar počnemo sedaj, treba enkrat za vselej prenehati, v podjetju pa je treba napraviti red. Zato so poklicana obratna vodstva, ki pa bodo svojo nalogo dobro opravila le z izdatno pomočjo organizacij. Nemalo je primerov, da se prav ti,

Takle je pogled
ob izhodu,
ko zatuli dve.
Kaj pa, če bi
sliko posneli
dve minuti prej?

Skupna proizvodnja v septembru = 94.6%

Blagovna proizvodnja v septembru = 99.8%

ki bi morali nekaj prispevati k izboljšanju delovne discipline v obratu ali oddelku, takoj pohvalijo: »Pri nas imamo red in disciplino,« v resnici pa zatisnejo obe očesi pred dejanskim stanjem, kakršno vlada v njihovem obratu. Le-tem bi priporočili, da si ogledajo svoje sodelavce, polnoštevilno zbrane ob koncu dneva pri izhodih naše tovarne.

V nekaterih obratih naše železarne je pereče vprašanje pomanjkanje delovne sile. Po izračunih naših strokovnjakov pa tudi iz prakse inozemskih tovarn lahko ugotovimo, da sedanjí stalež odgovarja obsegu proizvodnje in strojnemu parku, seveda pa je v veliki meri vse odvisno od dobre organizacije dela in pravilnega razporejanja ljudi na delovna mesta. Primerov, ko pravilno razporejamo ljudi na delovna mesta in jim odredimo delovne naloge, je v tovarni pri nas zelo malo. Boleča točka so tudi redni letni dopusti, ki jih izkoriščamo nenačrtno. Znano je, da naša socialna zakonodaja prednjači pred vsemi na svetu, prav zato bi morali posvetiti večjo pozornost pravilnemu razporedu dopustov. Lastni interes posameznika in družbe je, da se vskladijo zahteve nemotene proizvodnje in zahteve slehernega člana kolektiva. Toda ravno tu najmanj upoštevamo zakonite predpise o pravilnem izkoriščanju dopusta v največ dveh delih, ali v določenih rokih.

Največjo krivico pa občutijo v našem podjetju pridni in vestni delavci spričo odnosa do ljudi, ki se prištevajo med izostankarje. Že sam zakon zadosti širokogrudno obravnava tako imenovane »plave« v proizvodnji. Pri nas v Železarni smo do izostankarjev kar preveč širokogrudni. Največ »plavih« je ob izplačilnih dnevih, vendar so skrbno zakriti »pod firmo

prostih dni, plačanih in bolezenskih dopustov«. Prav zato je na mestu sklep upravnega odbora in delavskega sveta, da se takšnim kršilcem reda v bodoče ne bo več prizanašalo. Prav tako bi bilo umestno, da bi podjetje v obliki kazni zaračunalo tudi škodo, ki jo trpi zaradi zmanjšanja proizvodnje. Če pa morajo zaradi izostankarjev delo opraviti njihovi sodelavci, potem pa gre v takih primerih za čisto navadno izkoriščanje človeka po človeku, to pa je v naši državi najstrožje kaznivo!

Red in čistoča v podjetju je tudi pogoj za nemoteno in boljšo proizvodnjo. Z malo truda in odgovornosti posameznika na delovnem mestu in upoštevanju, da je proizvodnja družbena in da ni sam, bi lahko v podjetju vzdrževali vzoren red in čistočo. S tem v zvezi je tudi štednja in pravilno izkoriščanje materiala. Po naših obratih lahko opazimo zvrhane sklade odpadnega železa, ki pa bi ga lahko dobro izkoriščali v ponovni predelavi. Še lepšo sliko čistoče pa nam nudi okolica obratov, po dejanjih in mišljenjih obratov — ozemlja brez gospodarja, kjer se lahko kopičijo vse mogoče navlake.

Že teh nekaj kratko nanizanih problemov v podjetju dosti nazorno kaže, kje so tiste tone materiala oziroma izdelkov, ki nam manjkajo za izpolnjevanje proizvodnih nalog. V tem grmu namreč tiči zajec in tu je všteti letošnji zelo kočljiv skok v kvalitetnejšo proizvodnjo in če že hočete — tu je tudi naša trinajsta in štirinajsta plača in s tem tudi višji življenjski standard slehernega člana kolektiva! Potrebno je, da vsak član kolektiva sliši in ima v vidu tudi drugo stran življenja in dela v družbeni proizvodnji in to tisto stran, ki jo navadno radi prezremo in je ne upoštevamo.

P. A.

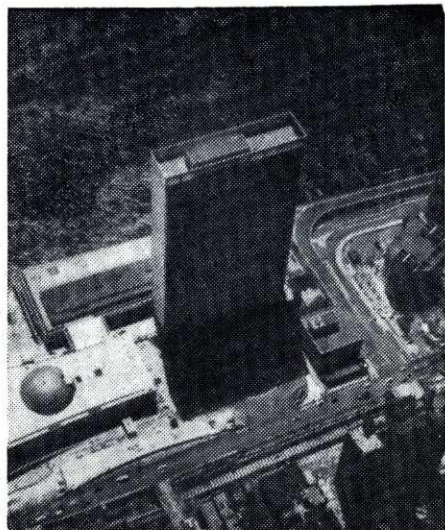
Ob dnevu Združenih narodov

24. oktobra 1945. leta je začela veljati Ustanovna listina Organizacije Združenih narodov. Ta dan proslavljamo kot dan Združenih narodov.

Ustanovna listina OZN predstavlja soliden temelj svetovne organizacije, ki s proglasitvijo svoje univerzalnosti in načel spoštovanja suverene enakosti, enakopravnosti, miroljubnosti in medsebojne pomoči, sama po sebi zanika kakršenkoli drugačen način pozitivnega snovanja mednarodnih odnosov.

Organizacija Združenih narodov ni neka pacifiistična tvorba, ki je nastala ob koncu druge svetovne vojne kot rezultat povojnega olajšanja in navdušenja zmagovalcev. Ona je odraz sodobnih hotenj naprednega človeštva. Zato si sodelovanja v okviru Združenih narodov ni mogoče zamisliti drugače, kot v skladu s temeljnimi principi te organizacije, torej na enakopravni osnovi, spoštujoč suverenost vsakega naroda in države. Če so Velike sile hotele v zadnji vojni vključiti v boj proti fašizmu in tiraniji vse napredne sile, računajoč pri tem z ogromnimi potencialnimi silami prebujajočih se narodov v Aziji in Afriki, potem ni bilo dovolj narodom, ki so krvaveli na številnih frontah, dati perspektivo predvojnega stanja, marveč jim je bilo treba dati perspektivo resnične narodne osvoboditve in mednarodne enakopravnosti. To je okrepilo osvobodilno gibanje v dotlej kolonialnih deželah. Po drugi svetovni vojni stopa kopica teh dežel na pot nacionalne samostojnosti. Prav te dežele s svojo politiko miroljubnega sožitja vnašajo v Organizacijo Združenih narodov nov duh in določeno stabilnost, ki je spori med Velikimi ne morejo omajati.

Misel o Organizaciji Združenih narodov se je začela oblikovati v najtežjih dneh druge svetovne vojne. Ze Atlantska listina, ki sta jo podpisala predsednik ZDA in predsednik vlade Velike Britanije, 11. septembra 1941. leta, vsebuje določena načela Ustanovne listine. V njej je rečeno, da se bo po vojni spoštovala pravica vseh držav, da si same izberejo obliko vladavine, kakršna jim bo ustrezala. Dober mesec kasneje, 24. septembra istega leta, je Medzavezniški sestanek v Londonu potrdil te principe. Nadalje so bila izpolnjena gledišča o novi svetovni organizaciji na zavezniških konferencah v Washingtonu, Moskvi, Teheranu, Breton Woodsu in Dambarton Oaxu. Zaključki konference v Dambarton Oaxu so bili osnova za dokončno oblikovanje Ustanovne listine Združenih narodov, ki je bila osvojena 26. junija 1945. leta na konferenci Združenih narodov v San Franciscu.

Palaca OZN v New Yorku

Od ustanovitve je Organizacija Združenih narodov pomemben faktor za urejanje perečih mednarodnih problemov, kljub posledicam, ki jih je zapustilo obdobje hladne vojne, ko so Velike sile poskušale uporabiti ta organ kot sredstvo za ideološke in propagandne polemike. Čeprav so Velike sile na moskovski konferenci v oktobru 1943. leta svečano izjavile, da so „dosegle enodušno soglasje tudi v tem, da je odločilnega pomena za njihov nacionalni interes, kakor tudi za interes vseh miroljubnih narodov, da se sedanje tesno sodelovanje in vskladenje vojnih operacij nadaljuje tudi po končanih sovražnostih“, so po končani vojni, ko so začeli obravnavati vprašanje, kakšen naj bo ta novi svet, za katerega so se borili, in kakšno naj bo razmerje med silami v njem, nastala nova nasprotja, ki so privedla do razkola, do osnovanja ideoloških blokov, hladne vojne in s tem v zvezi do tekmovanja v oboroževanju, ki zajema vse grozotnejši obseg.

Vloga Organizacije Združenih narodov v preteklem in sedanjem obdobju je prav v premagovanju teh nasprotij. Ni dvoma, da je bil pri tem prav s strani izvenblokovskih držav, kot so Jugoslavija, Indija, Združena arabska republika, Indonezija in nekatere druge azijske in afriške države, dan največji prispevek v tej smeri.

Organizacija Združenih narodov je doslej že nekajkrat v zadnjem hipu preprečila hujše mednarodne spopade in ustavila agresijo. Letos poleti je na posebnem zasedanju obravnavala kritično situacijo na Bližnjem in Srednjem Vzhodu in prispevala k pomiritvi v tem delu sveta ter postopnem umiku ameriških čet iz Libanona in angleških iz Jordana. Uspešno je posredovala tudi pri urejanju daljnovzhodne brize. Topovi v Formoški ožini so prav po zaslugi OZN utihnili.

Še vedno pa ni rešeno vprašanje univerzalnosti Združenih narodov, kljub temu, da je to temeljni

princip Ustanovne listine. LR Kitajska je še izven OZN. Kljub temu, da je na letošnjem rednem zasedanju dobila večjo podporo za sprejem, kot doslej, so še vedno glasovi nasprotnikov sprejema LR Kitajske v Združene narode številnejši, ne malo zato, ker Kitajska uporablja v obravnavanju perečih mednarodnih vprašanj argument sile namesto sile argumentov.

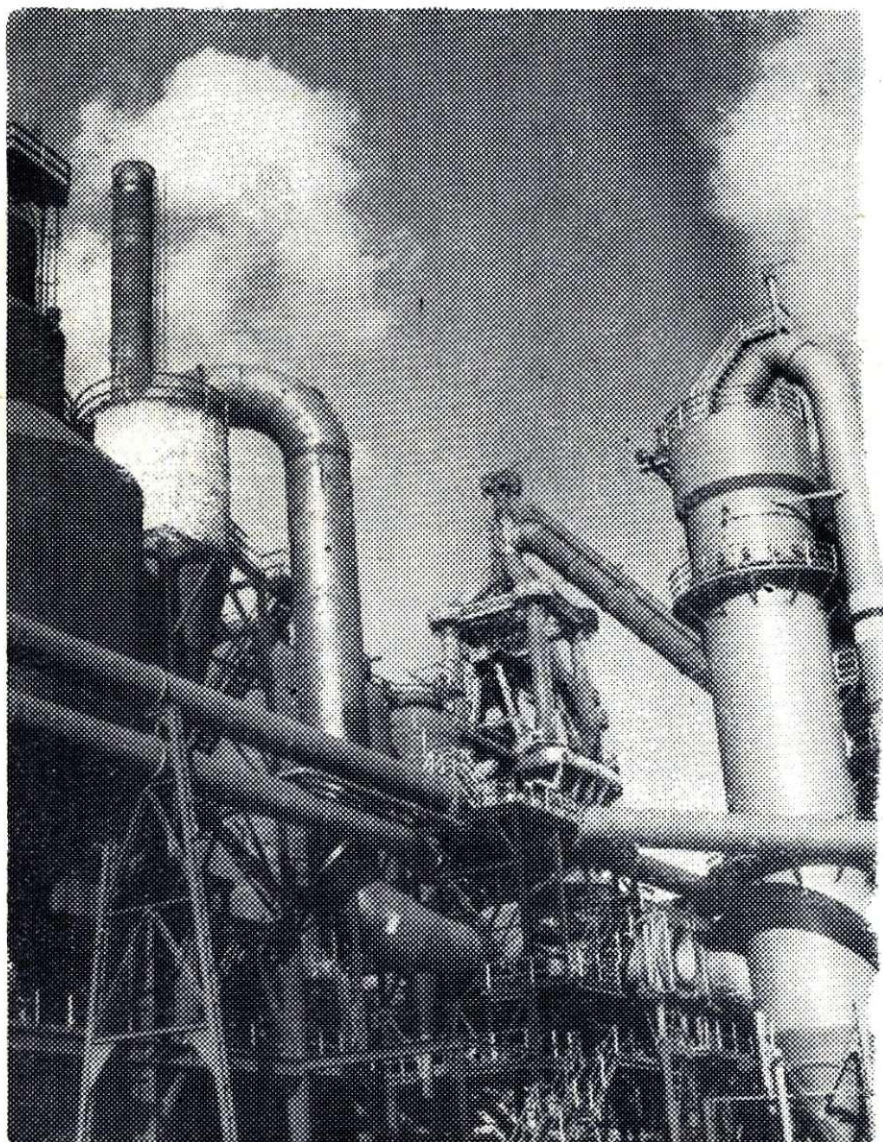
Nič dalj se ni premaknilo tudi vprašanje razorožitve, čeprav postaja spričo hidrogenskega orožja, s katerim razpolagata oba vojaška bloka, rešitev teh problemov vse aktualnejša. Za konec oktobra je sicer sklicana v Ženevi konferenca, na kateri naj bi razpravljali o prepovedi poizkusov z jedrskim orožjem, vendar zaupanje med narodi, posebno med Velikimi, ni doseglo še take stopnje, da bi se lahko nadejali dokončne rešitve.

Nadaljnje vprašanje, ki se kot rdeča nit vleče že skozi več zasedanj OZN, je pomoč nerazvitim državam preko Organizacije Združenih narodov. Doslej se ta pomoč daje direktno s strani Velikih in se izrablja za doseganje določenih blokovskih koncesij, kar privaja svet od časa do časa na rob vojske. Jugoslavija in druge izvenblokovske države, se že dlje zavzemajo, da bi se okrepil sklad za pomoč nerazvi-

tim državam pri OZN, ker bi se samo preko tega sklada lahko zagotovil nemoten razvoj gospodarsko nerazvitih dežel, brez bojazni, da bi na ta ali oni način prišlo do posrednega ali neposrednega vmešavanja velikih sil v njihovo notranjepolitično in gospodarsko življenje.

Kakorkoli mnogi od nešteti problemov še niso rešeni in tudi v bližnji prihodnosti ni pričakovati, da bi jih lahko rešili, pa je danes bolj kot kdajkoli prej prav Organizacija Združenih narodov tista, ki je sposobna reševati in v perspektivi rešiti vse probleme. Pozitivni vpliv, ki ga imajo na to organizacijo vse izvenblokovske dežele in ki se iz dneva v dan krepi, bo slej ko prej pripomogel k dokončni rešitvi teh vprašanj in s tem utrditvi miru v svetu. Prav zato, ker nam danes samo taka organizacija, kakršna je Organizacija Združenih narodov, s takimi principi, kakršni so proklamirani v njeni Ustanovni listini, lahko zagotovi perspektivo miru — namesto strašne alternative najhujšega vojaškega spopada, ki jo nakazujejo sile, ki teže k blokovski razdeljenosti sveta — vse napredno človečanstvo z zaupanjem gleda v to svetovno organizacijo in vsako leto slovesno proslavlja dan njenega rojstva.

S. B.

IZGRADNJA
NAJVEČJEGA
METALURŠKEGA
KOMBINATA V
JUGOSLAVIJI

ZENICE
JE KONČANA.

DELOVNEMU KOLEKTIVU
ŽELEZARNE ZENICE
K VELIKI DELOVNI
ZMAGI PRISRČNO
ČESTITAMO!

KOLEKTIV
ŽELEZARNA JESENICE

NAŠE SOŽALJE DRUŽINAM PONESREČENIH RUDARJEV V RUDNIKU PODVIS

Dne 1. 10. 1958 se je zgodila v rudniku Podvis v Srbiji doslej največja rudarska nesreča v Jugoslaviji. Pri tej nesreči je izgubilo življenje 61 rudarjev. Jeseniški železarji globoko sočustvujemo z družinami smrtno ponesrečenih rudarjev, kajti zavedamo se, da v prenekateri družini od tega dne dalje ne bo več očeta, sina ali brata. Zavedamo se, da ne bo moč potešiti duševnih bolečin svojcev, ki so izgubili svoje najdražje, toda naša dolžnost je, da jim po svoji močeh pomagamo, tako moralno kakor tudi materialno. Zato izkažimo bratsko pomoč z malenkostno, toda človekoljubno akcijo v obliki zbiranja denarnih prispevkov.

Pred nekaj dnevi je glede pomoči družinam ponesrečenih rudarjev v Podvisu razpravljal in sklepal tudi izvršni odbor naše sindikalne podružnice. Sprejet je bil sklep, naj bi vsi organizirani člani sindikalne organizacije prispevali denarni znesek din 50.— z vplačilom markice v fond pomoči. Da bi akcija potekala brez nepotrebnih motenj in težav, naj bi odtegnili vsem sodelavcem po din 50.— od red-

nega zaslužka. Vplačani denarni znesek bi preko centralnega odbora sindikata rudarjev in metalurgov nakazali prizadetim družinam in svojcem ponesrečenih rudarjev. Izvršni odbor sindikalne podružnice naše železarne je prepričan, da v naši sredi ne bo sodelavca, ki bi odklonil pristanek na vplačilo tako majhnega denarnega zneska, kajti proletarska zavest v našem kolektivu je tako velika, da ne bo težko zbrati tistih nekaj tisočakov, ki bodo v dnevih najtežje izgube prav gotovo dobrodošli svojcem tistih rudarjev, ki so postali žrtve velike tragedije v rudniku Podvis.

Vodstvo naše sindikalne podružnice zadolžuje sindikalne odbore ter grupne poverjenike, da na sestanku članstva v svojem obratu izposlujejo pristanek za odtegljaj din 50.— preko meznega urada.

Velika rudarska nesreča v rudniku Podvis je vzbudila pozornost po vsem svetu. Od vsepovsod prihajajo brzojavke z izrazi sožalja, zlasti še od sindikalnih organizacij. Tako je tudi naš kolektiv prejel sožalno brzojavko, ki mu jo je v znak solidarnosti poslal sindikat rudarjev CGT Severne Francije, Département Pas de Calais.

Francoski rudarji pravijo v svoji brzojavki takole: V imenu rudarske kooperacije Severne Francije Pas de Calais, bolešno presunjeni ob strašni katastrofi, ki se je tako nepričakovano zgodila v premogovniku Podvis, se klanjamo pred nesrečnimi žrtvami in njihovimi družinami. Upamo z vsem srcem v reševanje rudarjev, ki so še v globini.

Za pokrajinski komite rudarjev CGT Severne Francije Pas de Calais — Delfosse Leon.

Op. ur.: Brzojavka je bila odposlana prve dni po nesreči v rudniku Podvis, ko so reševalne ekipe pod najtežjimi pogoji reševale ponesrečene rudarje. Iz časopisnih poročil lahko ugotovimo, da je požrtvovalnim reševalcem uspelo rešiti iz gorečega rudnika 150 rudarjev, medtem ko je našlo smrt 61 rudarjev.

Sožalna brzojavka sindikalne podružnice Železarne Jesenice kolektivu Rudnika Podvis:

Ob težki nesreči, v kateri je izgubilo življenje 61 članov vašega kolektiva, vam pošiljamo izraze svojega globokega sožalja, sočustvujemo pa tudi z družinami ponesrečenih rudarjev.

T. O. Sind. podr. Ž. J.

Spomenik padlim v Pirničah

Foto Polak Milan

OB DNEVU MRTVIH

MIHA KLINAR:

ŽRTVENI SPEV

Vi ste prebili obroč.

Mi ostali smo tu.

Vi boste kmalu šli

k zmagi pojoč.

Mi smo ostali tu

in vendar smo z vami šli,

dasi smo omahnili v smrt

na pragu miru.

Mrtvi svobode smo prag.

Vsakdo čezenj bo šel.

O, da bi vsak korak

bil naših sanj odmev!

Pripravimo se na letne skupščine naših sindikalnih podružnic

Minilo je leto dni in zopet stojimo pred letnimi skupščinami naših sindikalnih podružnic. Sindikalni pododbori, kakor tudi izvršni odbor celotne sindikalne podružnice Železarne Jesenice, se bodo morali v letošnjem letu temeljito pripraviti na bilanco svojega dela. Nove naloge, ki so bile posebno v tem letu postavljene pred sindikalne organizacije, bodo služile kot bogato gradivo. Letne skupščine sindikalnih podružnic so določene po sklepu izvršnega odbora sindikalne podružnice Železarne Jesenice za mesec november. Na teh skupščinah bo potrebno obravnavati predvsem tista pereča vprašanja, ki jih naš sindikat do sedaj še ni mogel popolnoma rešiti. Kolikor smo na eni strani našega dela dosegli res lepe rezultate, kot n. pr. vprašanje letnih oddihov in izletov, toliko smo na drugi strani še vedno pustili za seboj obilico nerešenega dela.

Predvsem stojimo pred ogromnimi nalogami, kako v bodoče najpovolneje rešiti plačilni sistem. Stojimo pred izdelavo novega tarifnega pravilnika, pred izdelavo premijskega in ostalih pravilnikov, ki jih je določil v svojih členih Zakon o delovnih razmerjih.

Ogromno truda bomo morali vložiti v boljšo organizacijo dela, za boljši izkoristek delovnega časa. Sindikat v našem podjetju bo moral obravnavati in sprejeti sklepe za pravilno nagrajevanje v normi in akordu. Skrbeti moramo za še boljšo organizacijo higiensko-tehnične zaščite. Kot vsa leta dosedaj, bo moral sindikat tudi v bodoče voditi aktivno politiko za ureditev naših menz, kantin, samskih domov in nasploh voditi politiko za nadaljnje povečanje stanovanjskih površin. Mi smo v tem pogledu sicer dosegli že lepe uspehe ter smo tega leta pričeli z veliko graditvijo stanovanjskih objektov na Jesenah naših kantin, ki tvorijo dolgoletni problem našega podjetja. Obstajajo pa še vedno odprta vprašanja ureditve nekaterih jedilnic po obratih, ki ne služijo svojemu namenu v času polurnega počitka. To je tudi ena izmed ostalih osnovnih nalog, ki jih bo treba reševati v naslednjem letu. Sindikat našega podjetja bo moral zlasti ob zaključku bilance letošnjega gospodarskega poslovanja podjetja voditi zdravo politiko, v kakšne namene naj trošimo v letu 1959 sklad proste porabe.

V taki politiki se mora zrcaliti predvsem zahteva za nadaljnji dvig življenjske ravni članov našega kolektiva.

Letne skupščine imajo svoj poudarek tudi zaradi tega, ker predstavljajo pripravo za IV. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Ta kongres bo že v prvi polovici drugega leta. Zatorej bodo morala biti poročila na letnih skupščinah tudi temeljito pripravljena in obravnavana. Sindikalni pododbori in vodstva sindikalnih podružnic v obratih naj pravočasno pred skupščino pripravijo svoja poročila. Veliko skrb morajo posvetiti tudi pravilnemu izboru kadra za bodoča vodstva. Ker stojijo vsako leto vse večje naloge pred sindikatom, je pravilna izbira kadra v vodstvu prvorazrednega značaja.

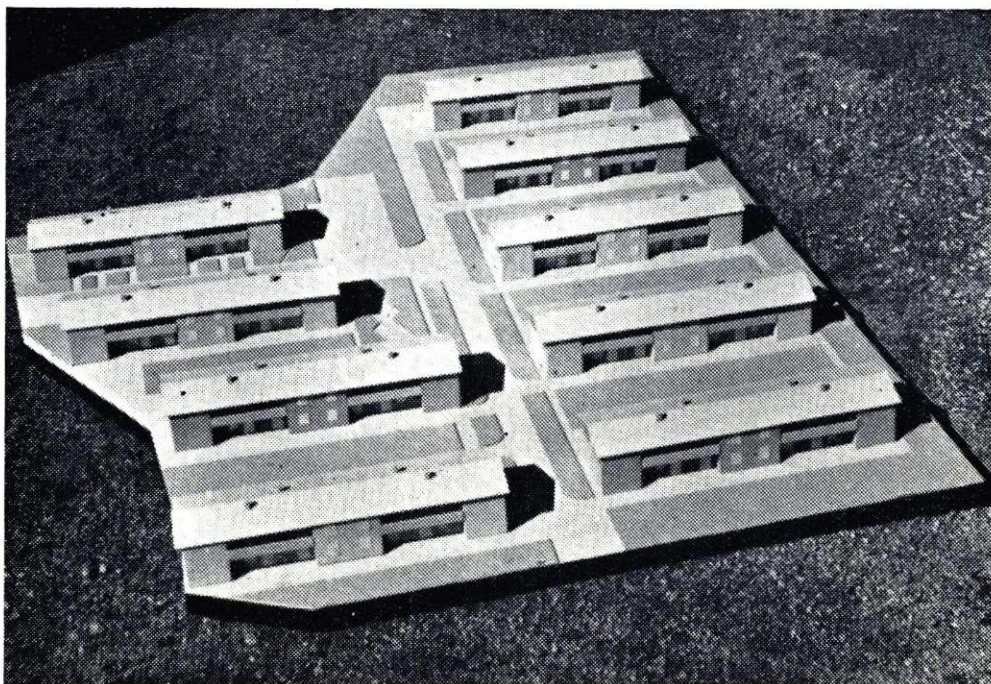
Teh nekaj osnovnih misli naj služi sindikalnim pododborom za dobro in pravilno izvedbo letnih sindikalnih skupščin.

V predelovalnih obratih

Foto Mikelj Matevž

Maketa
naselja
osmorčkov
Pod Mežakljo
Foto Jaka Čop

Prostovoljci

gradijo novo stanovanjsko naselje pod Mežakljo

Vsa prvoletna leta je na Jesenicah stanovanjski problem zelo pereč. Med drugo svetovno vojno smo na Jesenicah zaradi sovražnega bombardiranja izgubili precej stanovanj, po osvoboditvi pa smo veliko stanovanjskih objektov porušili zaradi razširitve tovarniških objektov. Vprašanje stanovanj je postalo na Jesenicah vedno bolj težavno zaradi priboda nove delovne sile iz drugih krajev naše domovine. V naši železarni smo potrebovali vedno več delavcev, toda za novodošle delavce nismo imeli zadosti stanovanj. Oblastni organi so trenutno situacijo rešili, tako, da so zgradili nekaj barak. V uvodu tega članka naj opozorim na dejstvo, da so bila v letih po osvoboditvi vložena ogromna denarna sredstva za dograditev novih stanovanj.

V letošnjem letu smo z gradnjo stanovanj zelo pobitali. V gradnji so stolpnice, bloki četvorčki ter številni drugi stanovanjski objekti na Plavžu. Pričakujemo, da bo gradnja številnih novih stanovanj precej zmanjšala pereče pomanjkanje stanovanj na Jesenicah, saj predvidevamo, da bomo zgradili 329 dvo- in trosobnih stanovanj in 102 garsonjeri za

samce. Kljub dosedanjem naporom pa še vedno stanuje precej naših ljudi v neprimernih stanovanjih in v dotrajanih barakah, ki so bile pred leti edino izhodišče v situaciji, ko je pri nas na Jesenicah „cvetela“ fluktuacija. Končno smo le uredili stalnost delovne sile v naši železarni, naloga merodajnih forumov pa je, da zaposlenim delavcem in uslužbencem naše železarne omogoči primerna stanovanja.

Ugotovljeno je bilo, da je precejšen problem, kako dodeliti stanovanja ljudem, ki so stanovali v barakah pod Mežakljo (bivši interna'). Stanovanjske razmere v teh barakah so kritične in terjajo takojšnje rešitve. Vodstvo našega podjetja se je odločilo za zgraditev novih stanovanjskih blokov tipiziranih osmorčkov. Z gradnjo teh blokov smo že začeli. Da bi gradbena dela čim hitreje potekala, smo se odločili za prostovoljno delo interesentov, ki naj bi na to dobili stanovanja v teh blokib. Trenutno gradimo na tem prostoru 3 stavbe. Na ta način bomo rešili problem vselitve tistih stanovalcev, ki trenutno stanujejo v barakah, ki jih nameravamo

porušiti že pribodnjo pomlad, z namenom da pripravimo prostor za nove bloke. Tako bodo v pribodnjem letu začeli z gradnjo nadaljnjih šestih blokov. Ustanovljen je bil gradbeni odbor, s katerim so zainteresirani sklenili pogodbe. V tem gradbenem odboru je tudi predstavnik Upravnega odbora podjetja in zastopnik Sindikalne podružnice Železarne Jesenice. Vsem zainteresentom smo postavili naslednje pogoje:

1. interesent za stanovanje v novih blokib pod Mežakljo mora biti zaposlen v našem podjetju vsaj 3 leta.

2. interesent je pripravljen sodelovati s prostovoljnim delom pri gradnji (izkop temeljev, kanalizacije, komunalnih naprav, ureditev dvorišča in druga pomožna dela).

3. vsak od zainteresentov naj bi napravil 500 ur sprostovoljnega dela.

Upoštevali smo interese s 3- in 4-člansko družino, kajti takšna bodo tudi stanovanja. Vsi sodelujoči so pogodbeno vezani, da bodo pomagali pri gradbenih delih, medtem ko je gradbeni odbor zagotovil zainteresentom vselitev v stanovanja, čim bodo dograjena. Tako smo odpravili medsebojna nezaupanja, ki so bila pri nas na Jesenicah v zadnjih letih tudi v navadi. Stanovanja bodo grajena v dveh vrstah in sicer: večja stanovanja v izmeri 39.50 m² in manjša stanovanja s 35.40 m² površine. V

enem bloku bomo imeli po 4 večja in 4 manjša stanovanja, vsako od teh pa ima poleg sob. še kuhinjo, kopalnico (prha) ter druge pomožne prostore. Stanovanja, ki jih gradimo pod Mežakljo, bodo cenejša od onih, ki jih gradimo na Plavžu in v drugih krajih naše občine. Stanovanjski bloki — osmorčki pod Mežakljo bodo grajeni iz žlindre opeke, ki je tudi cenejša od navadnih zidakov. K pocenitvi stanovanj bodo pripomogli tudi prostovoljci, kljub temu, da predstavljajo prostovoljna dela za vsako stanovanje le 6% vrednosti. S prostovoljnim delom bomo omogočili, da bo gradbeno podjetje, ki gradi novo naselje pod Mežakljo, lahko hitreje opravilo ostala dela.

Poleg stanovanjskih zgradb je predvidena tudi gradnja centralne pralnice, dvorane za posvetovanja in trgovskih prostorov. Do letošnje zime bomo zgradili 3 stanovanjske bloke, v katerih bo skupno 24 stanovanj. Gradbeni odbor ugotavlja, da vlada med ljudmi veliko zanimanje za sodelovanje pri takšni akciji, zato priporoča, da bi tak sistem dela uredili tudi na drugih gradbiščih. S tem bi omogočili, da bi ljudje prišli hitreje do svojih stanovanj. Praksa kaže, da bi morali v bodoče pri gradnji stanovanj v večji meri računati na lastne sile, kajti na ta način bomo gradili bolj poceni, razpoložljiva denarna sredstva pa bomo koristno uporabili. Za tak predlog bi se morale odločiti tudi stanovanjske skupnosti, ki jih prav sedaj ustanavljamo na Jesenicah.

Razstavni prostor naše Železarne na jesenskem Zagrebškem velesejmu

VII. REDNO ZASEDANJE DS

Dne 9. oktobra 1958 je bilo v dvorani Delavskega sveta doma na Jesenicah VII. redno zasedanje Delavskega sveta. Zasedanja se je udeležilo 56 članov Delavskega sveta, poleg njih pa še več članov Okrajnega zbora proizvajalcev ter ostali člani delovnega kolektiva naše železarne, ki so z zanimanjem sledili poteku zasedanja.

Kljub temu, da dnevni red VII. zasedanja ni bil obširen, je bilo zasedanje pomembno in plodovito. Najvažnejši točki dnevnega reda sta bili: razprava o predlaganem osnutku Pravilnika o delovnih razmerjih in osnutku Pravilnika o delovni disciplini. Razprava o obeh osnutkih je bila zelo zanimiva, pokazalo pa se je tudi, da člani našega Delavskega sveta zelo resno pojmujejo dolžnosti, ki jim jih je poveril kolektiv ob izvolitvi v organ delavskega upravljanja. Stališča, ki so jih zavzeli glede obeh pravilnikov, kažejo, da člani delavskega sveta z vso resnostjo gledajo na položaj v tovarni. Vsi so bili enotnega mnenja, da je treba nekaj ukreniti za izboljšanje delovne discipline v podjetju, zato so bile tudi koristne njihove pripombe k posameznim členom Pravilnika o delovni disciplini.

Ne bo odveč, če bralce našega lista seznanimo z nekaterimi spremembami v osnutkih pravilnikov o delovnem razmerju in o delovni disciplini.

V členu 11 osnutka Pravilnika o delovnih razmerjih je rečeno: „Na delovnih mestih, kjer so delovni pogoji izredno težki, more sklepati zaposleni delavec delovno razmerje šele, ko je dopolnil 18. leto starosti.“ To velja konkretno za našo šamotarno. Po sklepu DS so v tem obratu sedaj takšna delovna mesta predvidena za vse delavce ognjevarne opreme, pri mlinih, za vkladalce peči.

Člani delavskega sveta so bili mnenja, da je seznan tistih delovnih mest, ki so trajno izpostavljena zdravju škodljivim vplivom in za katere lahko Upravni odbor podaljša redni letni dopust, pomanjkljiv. Delavski svet naroča upravi podjetja, naj napravi nov, izpopolnjeni seznam in ga predloži na enem od prihodnjih zasedanj v odobritev.

Kako člani delavskega sveta skrbijo za delovnega človeka, je najbolj razvidno iz razprave o 108 čl. osnutka Pravilnika o delovnih razmerjih, kjer je govor o odnosih podjetja do delovnih invalidov. Ta člen se po sklepu delavskega sveta z dopolnitvijo glasi tako-le: „Če podjetje pri največjem prizadevanju ne najde možnosti, da bi osebo, ki je postala invalid, zaposlilo v smislu prejšnjega odstavka, preneha delovno razmerje z redno odpovedjo. Ta

oseba pa lahko uveljavlja pravico do zaposlitve na ustreznem delu v drugi gospodarski organizaciji, po predpisih o invalidskem zavarovanju. Odpovedni rok za invalida ne sme biti krajši od 1 meseca.“

Na zasedanju Delavskega sveta je bilo sklenjeno, da ta člen osnutka Pravilnika o delovnih razmerjih dobi še tretji odstavek, ki se glasi:

„V primeru, da pride do odpovedi delovnega razmerja, je podjetje dolžno nositi stroške prekvalifikacije invalida.“

Omenili smo že, da so bili člani delavskega sveta enotnega mnenja, da je treba delovno disciplino v podjetju popraviti, ugotovljeno pa je bilo med drugim tudi to, da je odstotek tistih delavcev in uslužbencev, ki kršijo disciplino v podjetju, razmeroma nizek. Sprejet je bil sklep, da se člen 58 osnutka Pravilnika o delovni disciplini odobri ter ga dopolni z novim odstavkom:

„Delavec, ki je bil kaznovan z disciplinsko kaznijo odpusta, ne more biti ponovno sprejet v podjetje, dokler ne poteče rok najmanj 6 mesecev od pravnomočnosti disciplinske odločbe. O ponovnem sprejemu teh delavcev odloča samo Delavski svet podjetja.“

Od ostalih sklepov, ki jih je delavski svet sprejel na VII. zasedanju, pa naj omenimo samo naročilo upravi podjetja za najem kredita, z namenom, da bi razširil obrat valjarne 2400 na Javorniku. Ta kredit bi uporabili tudi za rekonstrukcijo normalizirane peči v istem obratu.

Našim otrokom za njihov praznik

V dneb od 5. do 13. oktobra smo po vsej naši ožji domovini praznovali „Teden otroka“. Zvezda društev prijateljev mladine je po vsej Sloveniji organizirala številne prireditve, ki so bile namenjene predvsem našim najmlajšim. Poleg akademije, gledaliških predstav in drugih prireditev naj omenimo še važno posvetovanje, ki je bilo pred nekaj dnevi v Ljubljani. Na tem posvetovanju so govorili o nalogah stanovanjske skupnosti do otrok. Na posvetovanju so svetovali odborom stanovanjskih skupnosti, naj pobitijo z izgradnjo prostorov, kjer bi se izživljali naši najmlajši, do prihodnje pomladi pa naj pripravijo vse potrebno za ureditev otroških igrišč. To je osnovna in najvažnejša naloga v Tednu otroka. Tudi pri nas na Jesenicah so se organizacije z vso vlogo lotile reševanja tega problema.

Važna naloga v Tednu otroka je bila postavljena tudi pred pionirske organizacije na naših šolah. Na vseh šolah so imeli v teh dneh pionske konference, na katerih so govorili o ustanavljanju pionirskih krožkov. Takšna konferenca je bila tudi na osnovni šoli na Koroški Beli, pionirji pa so se odločili, da bodo po vzgledu svojih vrstnikov z Jesenic ustanovili risarski krožek, v načrtu pa imajo

Nasmejani
malčki

Foto Torkar

še ustanovilev dramsko-lutkovnega krožka in pa krožek za mlade vrtnarje, seveda kolikor bodo za to dani pogoji. Pionirji so z veseljem pozdravili predlog starešinskega sveta, da bi v prihodnjem mesecu pripravili prireditev z naslovom „Povej in pokaži, kaj znaš“. To prireditev bi osnovali na podoben način, kot so pripravljene mladinske oddaje „Spoznavajmo svet in domovino“ pri radio-televiziji v Ljubljani, v treh težavnostnih stopnjah. Vprašanja za to temo bi seveda prilagodili znanju pionirjev in pa učnemu programu v šoli. Na že omenjenem posvetovanju so sklenili, da bodo pravočasno ustanovili poseben odbor za dostojno praznovanje Dneva mladosti. Kakor v zadnjih letih, bočejo pionirji tudi v prihodnjem letu rojstni dan tov. Tita praznovati kar najbolj dostojno.

Med pionirji na Javorniku in Koroški Beli vlada precejšnje zanimanje za taborenje. Pionirski starešinski svet na Koroški Beli bo predvidoma povabil na taborenje vse tiste pionirje, ki bodo šolsko leto zaključili z odličnim uspehom in pa tiste pionirje, ki se bodo izkazali pri delu v pionirskih krožkih. Za izvedbo teh nalog bo potrebna pomoč, ki pa jo pionirski starešinski svet pričakuje od družbenih in množičnih organizacij na eni strani ter od podjetij in ustanov v jeseniški občini po drugi strani.

Takšnih konferenc, kakor je bila na Javorniku, je bilo v jeseniški občini precej, več o njihovem preteku pa bomo poročali v prihodnji številki „Železaria“. Pričakujemo, da bodo v tem tednu sprejeti sklepi izvedeni in da bodo našim pionirjem koristili pri učenju v šoli in pa pri preživljanju prostega časa na svojih domovih.

Našim pionirjem želimo ob letošnjem praznovanju Tedna otroka, da bi bili pri učenju v šoli pridni in prizadevni, saj bodo tako koristili sebi in skupnosti.

Z avtobusom in žičnico

na Krvavec

Skoraj celo desetletje so se člani sindikata pri tajništvu železarne pripravljali na svoj izlet. Končno je bilo njihovi želji le ugodeno. Organizirali so posebni odbor, ki je pripravil vse potrebno za izvedbo izleta. Članom tega odbora gre vsa pohvala in priznanje, da je bil izlet organiziran do vseh potankosti. Tako bi morali organizirati svoje izlete tudi sindikalni odbori v ostalih obratih naše železarne. Pripravljalni odbor za izvedbo izleta na Krvavec je zadolžil slehernega udeleženca za določeno delo. Tako organizatorji niso pozabili na funkcije v kuhinji, pri preskrbi s sanitetnim materialom, na mestu je bil tudi fotograf, dalje čuvar „morale“, „finančni“ inspektor, tovariši, ki so skrbeli za zabavni program in pa zapriseženi meteorolog (ki pa je svojo funkcijo slabo opravil in izletnikom ni privoščil lepega, sončnega vremena).

Udeleženci izleta na Krvavec so se odpeljali dne 1. oktobra zjutraj ob 7. uri z avtobusom z Jesenic do vzpenjače. Mnogi udeleženci izleta so se prvič vozili z žičnico. Za tiste, ki takšne vožnje še niso poizkusili, je bil to svojevrsten užitek, kljub temu, da so bile strmine Krvavca zavite v gosto meglo.

Samo 17 minut in že si na vrhu. Vožnja je nepopisen užitek.

Med izletniki sta skrbela za dobro voljo in prijetno razpoloženje Grega in Frenk, osebje kuhinje pa je poskrbelo za izdatno malico. Omenimo naj, da je sleherni udeleženec prispeval svoj delež k malici tudi v materialu. Kratek postanek na Krvavcu so izletniki izkoristili za to, da so si privoščili odličnih ražnjičev, ki so jih pripravili „kuharji“. V popoldanskih urah so se napotili v Bašelj, od tam pa do hotela „Gamsov raj“. Med potjo jih je nekoliko namakal dež, vendar jih to ni motilo. Trenutno situacijo so organizatorji izkoristili tako, da so predlagali izletnikom pot v Ribno pri Bledu, kjer so v prijetnem razpoloženju preživeli večerne ure do svojega povratka na Jesenice. Tu so jim servirali blejskega soma, čevabčiče in druge dobrote. Tovariši, ki so skrbeli za zabavo, so v Ribnem pripravili skromen, toda prigrizen program.

Z Ribnega so se izletniki vrnili nazaj na Jesenice dobre volje in zadovoljni z organizacijo izleta. Pričakujemo pa, da bo tako uspešnih izletov v glavni pisarni še več, seveda pod pogojem, da bodo organizatorji izbrali čas, ko se ne bo treba bati sivih oblakov in deževnih kapelj. Za uresničitev te želje si bodo morali izbrati boljšega „meteorologa“, ki bo znal poskrbeti za boljše vremenske pogoje.

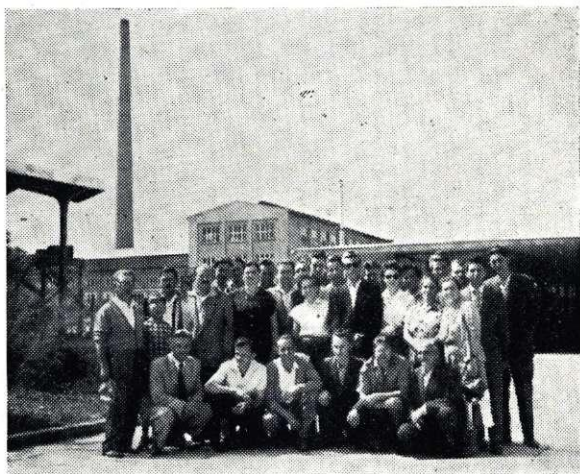
Dzdrževalci z Javornika

**so obiskali
tovarno kablov
Moše Pijade
v Svetozarevu**

Sindikalni odbor obrata Javornik III je v začetku meseca septembra organiziral izlet v Beograd in Svetozarevo. Namen tega izleta je bil seznaniti člane obratnega kolektiva vzdrževalcev na Javorniku z našim glavnim mestom, ob tej priliki pa naj bi si še ogledali sejem tehnike in tovarno kablov v Svetozarevu.

Po enolični in utrudljivi vožni smo prispeli zjutraj v naše glavno mesto, Beograd. Že med potjo, ko smo se vozili mimo Zemuna, je bilo vse pri oknih. Iz vlaka smo videli veliko, še nedograjeno stavbo naše Ljudske skupščine, ko pa smo se peljali preko Save, se nam je odprl lep pogled na razstavišče in na mesto samo.

Kmalu smo bili tudi mi na razstavišču, kjer smo si pod velikimi kupolami paviljonov ogledovali izdelke naše industrije. Mimo izdelkov naše strojne, avtomobilske in elektro-tehnične industrije, smo lah-

ko videli tudi vrsto predmetov, ki so namenjeni široki potrošnji. Popoldne smo se odpeljali proti jugu naše domovine v Šumadijo. V večernih urah smo prispeli v Svetožarevo, kjer smo prenočili. V programu naslednjega dne je bil ogled tovarne kablov v Svetožarevu. Ker pa tovarna leži izven mesta, smo se tja peljali z lokalnim tovarniškim vlakom. Komaj smo prišli do vratarja, že so nas sprejeli prijazni vožiči in nas peljali v upravno poslopje. Tam nas je v dvorani, kjer ima svoja zasedanja tudi njihov delavski svet, sprejel šef proizvodnje. Zaželel nam je dobrodošlico in v svojem nagovoru poudaril, da je to najbolj množično srečanje delavcev iz jeseniške železarne in kablovskih delavcev. Povedal je tudi, da so takšni stiki zaželeni in koristni. Opisal nam je tudi potek gradnje tovarne, katero so začeli graditi kmalu po osvoboditvi. Ko so bila temeljna dela pri kraju, so nastopile težave glede odpreme, ki je bila naročena v Madžarski in Češki. Takrat so namreč zaradi resolucije informbiroja prekinili trgovske sporazume in gradnja tovarne je bila v zastoju.

Končno so le dobili opremo iz Amerike in leta 1953 je začela tovarna obratovati. Vendar so zopet nastopile težave zaradi potrebne kvalificirane delovne sile, kajti kablovskih delavcev v Jugoslaviji do takrat praktično ni bilo. Nekaj delavcev je prišlo iz Zagreba in Novega Sada, večina delavcev, ki se je zaposlila v tovarni, pa je bila iz okoliških vasi. Omenjeni delavci so stopili od pluga k modernim strojem. Obiskovali so tečaje, nekateri izmed njih pa tudi šolo za kablovske delavce v Svetožarevu. Pokazalo se je, da prav oni danes dosegajo pomembne uspehe na svojih delovnih mestih. Plan vedno

dosegajo in tudi presegajo. Vrednost letošnje planirane proizvodnje znaša preko 30 milijard dinarjev in to seveda ni malo.

Pred kratkim so slavili lepo delovno zmago. Izdelali so visokonapetostni podvodni kabel, ki je bil 3,5 krat daljši kot jih običajno izdelujejo. Ta kabel danes prenaša električno energijo s celine na enega izmed otokov v okolici Zadra. Zanimali smo se, kje dobijo potrebne surovine za izdelavo kablov in drugih izdelkov. Povedali so nam, da baker, svinec, polivinil in še nekatere potrebne surovine dobijo doma v Jugoslaviji, vse ostalo kot na primer juto in jeklene trakove pa v glavnem uvažajo. Po res dobrem opisu o razvoju, težavah in uspehih delovnega kolektiva, smo si ogledali posamezne oddelke, to priliko pa smo izkoristili tudi za razgovor s tamkajšnjimi delavci in mojstri. Posebnost tovarne je moderna livarna, kjer kontinuirano ulivajo bakrene gredice, ki se nato predelujejo v valjarni. Proces taljenja in vlivanja elektrolitičnega bakra je avtomatiziran. Velike stiskalnice za izdelavo svinčenega plašča, rotacijski stroji za izdelavo papirnatega ali kovinskega opleta do lakirnice so moderni. V oddelkih je red in čistoča. Za prevoz polizdelkov in izdelkov med oddelki imajo akumulatorska vozila in viličarje.

Tovarna ima med drugim tudi svojega vrtnarja, ki lepo skrbi za park, le-ta pa se razteza pred upravnim poslopjem. Z lepimi spomini in spoznanjem, da industrija kablov daje naši skupnosti kakovostne izdelke, smo se odpeljali iz Svetožareva.

Malenšek

Tokrat pa predelovalni obrati holj od blizu

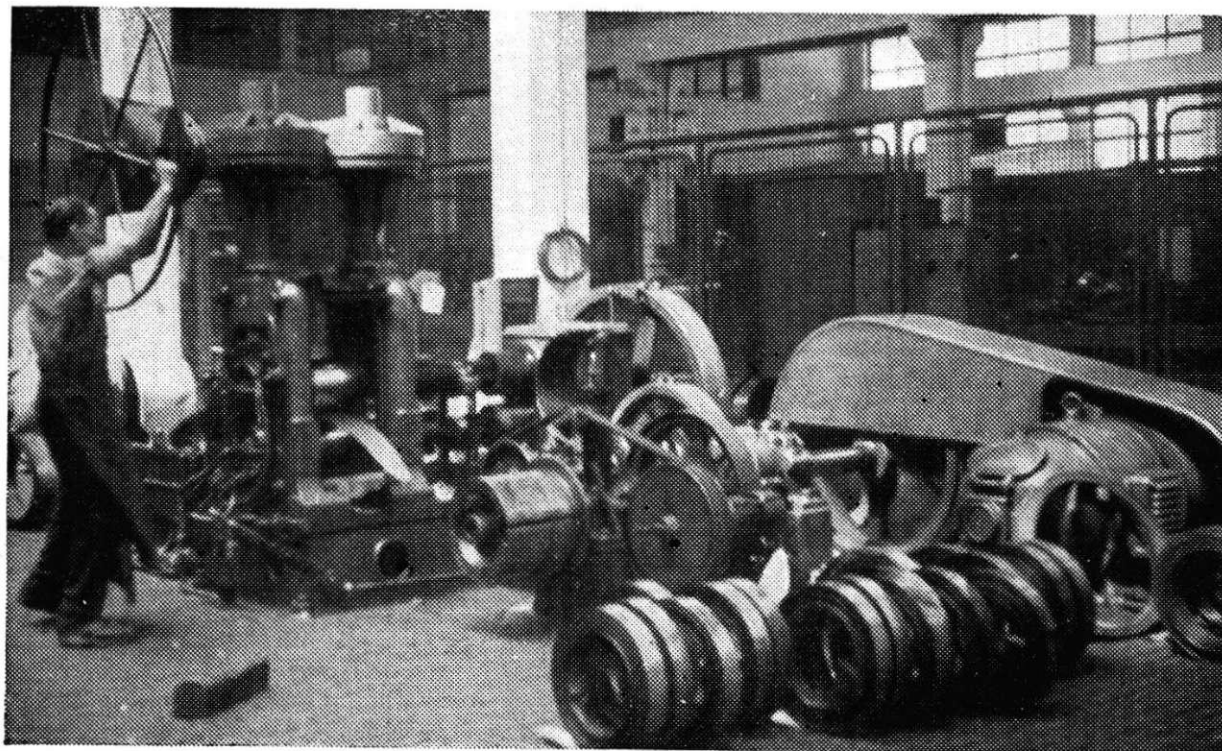

Foto Mikelj

USTANOVljen JE ODBOR ZA PROSLAVO 90-LETNICE OBSTOJA NAŠE ŽELEZARNE

Na svoji 17. seji je Upravni odbor Železarne Jesenice sprejel vrsto sklepov. Med sklepi je tudi odločitev, da v prihodnjem letu na kar najbolj dostojen način proslavimo 90-letnico obstoja naše tovarne. Za izvedbo proslave je bil postavljen odbor, ki ga sestavljajo:

1. Hafner, ing. Matevž — glavni direktor — predsednik odbora.
2. Knaflič Bogdan, komercialni direktor — član.
3. Ravnik Stanko, direktor gospodarsko-računskega sektorja — član.
4. Gašperin Franc, predsednik Delavskega sveta ŽJ — član.
5. Dolenc Tone, predsednik Upravnega odbora ŽJ — član.
6. Vovk Ivan — Živan, sekretar podjetja — član.
7. Magolič Miloš, vodja stalne razstave ŽJ — član.
8. Treven Franc, predsednik ObLO Jesenice — član.
9. Leben Franc, predsednik tovarniškega odbora sindikalne podružnice — član.
10. Markelj Slavko, sekretar tovarniškega komiteja ZKS.

Naloga pripravljalnega odbora bo, da pravočasno izdela program proslave, v ta namen pa bo treba izvoliti oziroma ustanoviti še nekatere pododbore, v katerih naj bi sodelovali tudi ostali člani našega kolektiva. Na seji Upravnega odbora, ki je bila 3. 10. 1958 so govorili tudi o programu proslave. Največ pozornosti bi posvetili kulturno-prosvetnim in športnim prireditvam. Člani Upravnega odbora so bili mnenja, da bi izdelali primerno darilo, ki bi ga nato posebna delegacija odnesla predsedniku Republike — tov. Titu. Ob delovnem jubileju našega podjetja bi izdali posebno brošuro s slikami, ki naj bi služila tudi v propagandne namene. V zvezi s pripravami na proslavo je bilo danih še več predlogov, vendar bo o njih razpravljaj pripravljalni odbor na svojih sejah in jih po možnosti tudi upošteval pri izdelavi dokončnega programa.

Nekateri ukrepi za izboljšanje discipline

V naši tovarni že dalj časa govorimo na raznih sestankih, sejah ter zasedanjih o delovni disciplini, ki ni na najboljši ravni. Slaba disciplina do neke mere predstavlja nevarnost, da naš železarski kolektiv ne bo izpolnil svojih obveznosti do socialistične skupnosti. Razumljivo je, da z izboljšanjem delovne discipline lahko povečamo storilnost dela, po drugi strani pa slaba disciplina na delovnih mestih v tovarni lahko močno škoduje pri izpolnjevanju proizvodnih nalog.

V zvezi s trenutno situacijo glede discipline v naši železarni, je Delavski svet sprejel na svojem VI. zasedanju tudi ta-le sklep:

»V zvezi s popuščanjem delovne discipline naroča Delavski svet upravi podjetja, naj ukrene vse potrebno, da se le-ta izboljša, kršilce reda in discipline pa je treba kaznovati in to nepristransko ter v skladu z obstoječimi, zakonitimi predpisi.«

Omenimo naj, da se naročilo Delavskega sveta upravi našega podjetja že izvaja. Tov. P. F. iz obrata Javornik 1. je bil zaradi 9 zaporednih neopravičenih izostankov od dela odpuščen iz podjetja. Imenovani sodelavec je v letu 1956 imel kar 11 »plavih«, lani 10, letos pa že kar 15 izostankov. Jasno je, da je bila mera polna in kazen z odpustom z dela je bila v celoti utemeljena. Tov. P. F. se je ob prejemu odločbe o odpustu iz podjetja zaradi neopravičenih izostankov končno spomnil tudi svoje družine. Hitro je napravil prošnjo za ponovni sprejem na delo v železarno, vendar Upravni odbor njegovi prošnji ni ugodil. Pri vsem tem se postavi vprašanje, zakaj tov. P. F. iz Javornika I. na svojo družino ni mislil takrat, ko je izostajal od rednega dela v tovarni.

Zaradi slabe delovne discipline je bil z ukorom obratovodstva kaznovan tudi tov. B. M. iz martinarne. Tudi v tem primeru je bila kazen pravična in utemeljena. Tov. B. M. dela v martinarni šele od 1. aprila letos, toda na njegovem kartotečnem listu je vpisanih že 15 neopravičenih izostankov, poleg tega pa je prihajal na delo v vinjenem stanju. Tudi tov. B. M. se je dokaj pozno spomnil vzdrževanja svoje

»Enkrat gor — dvakrat dol...«

Foto Torkar

družine. V svoji prošnji sicer tov. B. M. obljublja, da bo v bodoče redno prihajal na delo in prosi, naj se mu kazen zbríše. Člani Upravnega odbora pa so bili drugačnega mnenja in kazni tov. B. M. niso zbrisali, pač pa so obratovodstvu naročili, naj pri morebitnem prihodnjem prekršku tov. B. M. kaznuje z odpovedjo delovnega razmerja.

Navedli smo le dva primera, ko sta se prizadeta delavca spomnila svojih obveznosti do družine, medtem ko sta pozabila na obveznosti do svojega kolektiva. Prepričani smo, da se bo spričo ostrejših ukrepov od strani uprave našega podjetja stanje delovne discipline izboljšalo in da bo vedno manj primerov, ko delavci neopravičeno izostajajo od rednega dela in s tem povzročajo težave pri izpolnjevanju proizvodnih nalog.

Vsem obiskovalcem Mojstrske šole in oddelka TSS na Jesenicah

Številni naši sodelavci v svojem prostem času obiskujejo Mojstrsko šolo in oddelke Tehnične srednje šole na Jesenicah. Takšna prizadevnost je vedno zaželena, posebno takrat, kadar gre za splošno in strokovno izpopolnjevanje članov kolektiva, ki bodo s pridobljenim znanjem nedvomno koristili na svojih delovnih mestih v železarni. Upravni odbor železarne je sklenil, da v bodoče ne bo odobril obiskovalcem Mojstrske šole in TSS znižanja delovnega časa, ker to kvarno vpliva na delovno disciplino, namesto tega naj bi po sklepu Upravnega odbora odobrili omenjenim slušateljem 10 dni izrednega plačanega dopusta, z namenom, da bi se le-ti kar najbolje pripravili na končne izpite. Obiskovalce Mojstrske šole in oddelka TSS, ki so člani našega železarskega kolektiva in delajo na svojem delovnem mestu s polno zaposlitvijo 8 ur, bi od 2. letnika dalje nagradili za prizadevnost in doseženi uspeh v polletju ter ob koncu šolskega leta. Tako naj bi prejeli vsi ti obiskovalci Mojstrske šole, ki bodo opravili šolsko leto z odličnim uspehom, denarno nagrado v višini 4000 din, prav dobri dijaki 3000 din in dobri 2000 din.

Upravni odbor naše železarne pričakuje od obiskovalcev Mojstrske šole in TSS, da bodo navedene ukrepe pravilno razumeli in da se bodo tudi pri prihodnje potrudili v šolskem razredu ter na delovnih mestih.

Po stari rudarski poti na Begunjščico

V Karavankah Begunjščica (2063 m) že od nekdaj vabi človeka zaradi lepega razgleda in znamenite flore, ki je daleč naokrog ni lepše.

Dostop na Begunjščico je mogoč z več strani, tako n. pr. iz Begunj čez Sv. Peter in čez Poljško planino, ali pa pod Sv. Petrom po dolini Drage.

Iz Tržiča se pride na Begunjščico po ljubeljski cesti do Sv. Ane, mimo starih rudarskih ostankov, poznanih iz Tržiške zgodovine, na planino Prevalj in nato čez Šentanski greben.

Begunjščica je danes izletna točka s prehodi proti Zelenici, Stolu in Vrtači. Nekoč pa je bila Begunjščica več kot eno stoletje izkoriščana zaradi manganove rude, ki so jo potrebovali naši plavži.

Manganovi rudniki in ostale rudarske naprave na Begunjščici so bile nekdaj lastnina našega podjetja. Za ohranitev in proučitev kulturnih spomenikov naše železarske zgodovine — je pri Ž. J. stalna razstava — zgodovinski oddenek, ki priobčuje in izbira gradivo iz preteklih dni.

Zaradi izredne zanimivosti, ki jo nudi Begunjščica, smo jo tudi mi obiskali. Naš obisk mi bil turističnega značaja, temveč smo si ogledali stvari, ki zanimajo ljubitelje železarske zgodovine.

Pot na Begunjščico nas je vodila iz Most pri Žirovnici do Jezerc (Smokuška planina). Kot turisti bi morali na Jezercih zaviti na desno in iti v smeri Poljške planine. Naš program je bil drugačen, zato smo krenili v drugo smer, da si ogledamo ostanke iz preteklega stoletja. Na Jezercih je bila naša prva postojanka. Tam so nekoč drobili kosovno manganovo rudo iz Begunjščice in jo nato odvažali na Javornik in Savo. V poznejših letih, to je pred prvo svetovno vojno, ko sta bila že oba plavža na Savi in Javorniku podrti, so manganovo rudo vozili na tovarno postajo na Javornik in od tam v Škedenj pri Trstu, kjer so bili trije plavži bivše KID.

Kraj na Jezercih pa ni pomemben samo zaradi drobljenja in nadaljnega transporta manganove rude, temveč zaradi nekdanje znamenite žičnice za transport rude, ki jo je skonstruiral takratni prvi tehnični ravnatelj Vitez Lambert von Pantz, izumitelj prvega visokopečnega feromangana na svetu.

Sam transport manganove rude iz Begunjščice ima zgodovinsko ozadje. Prvotno so morali manganovo rudo voziti od rudišča iz 1400 metrov nadmorske višine z ročnimi sanmi in to samo v zimskem času, po strmem pobočju Begunjščice. Take vrste transport so imeli za časa fužinarja Rouarda na Savi in barona Zoisa na Javorniku.

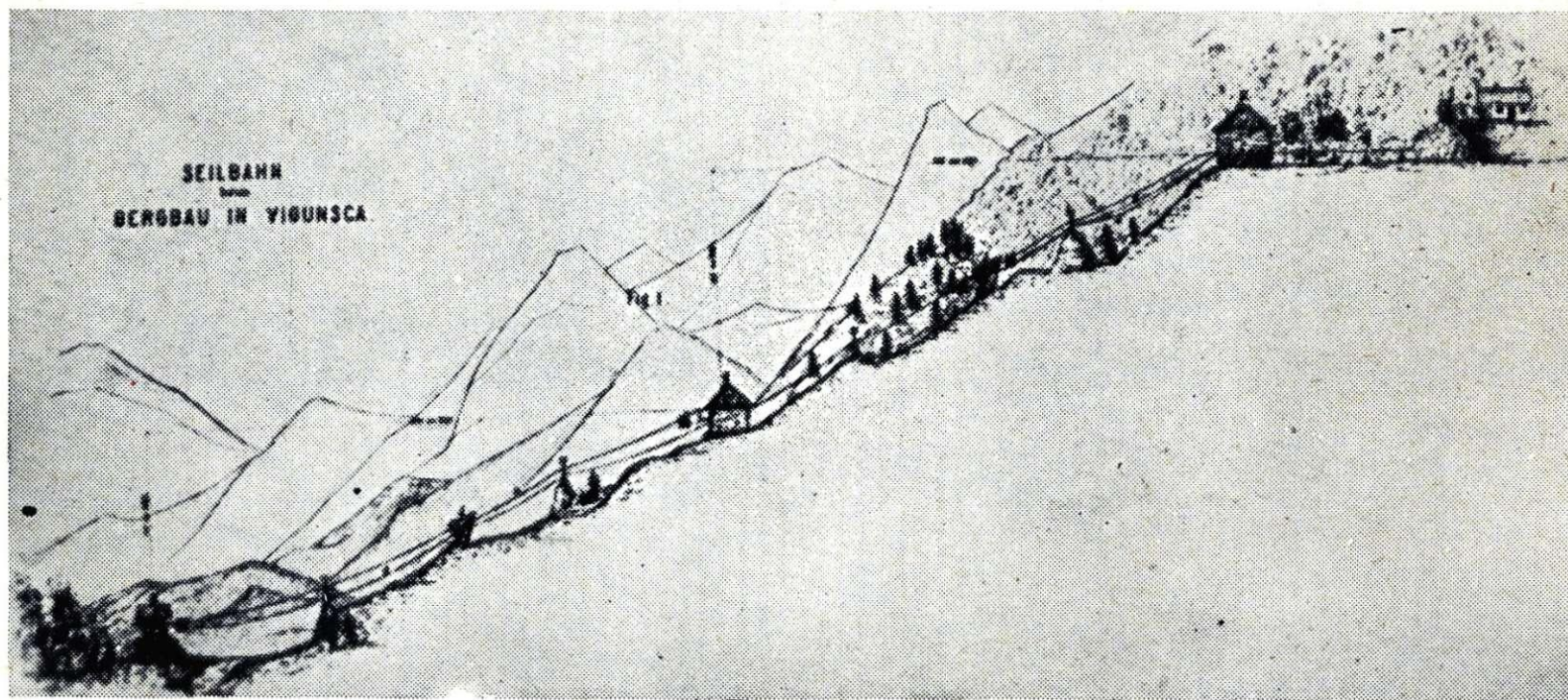
Iz poročil upravitelja savskih fužin je razvidno, da je od odkritja rudišč bilo nekaj desetletij pri izkopavanju rude zaposlenih le 4–5 mož, ki so v poletnih mesecih kopali rudo, pozimi pa to transportirali v dolino.

Po letu 1861 se je začelo intenzivnejše izkopavanje, vendar letna produkcija ni presegla 6000 stotov manganove rude. Stot manganove rude, dostavljen fužini, je stal 19.34 krajcarjev, od tega je samo prevoz stal 15 krajcarjev.

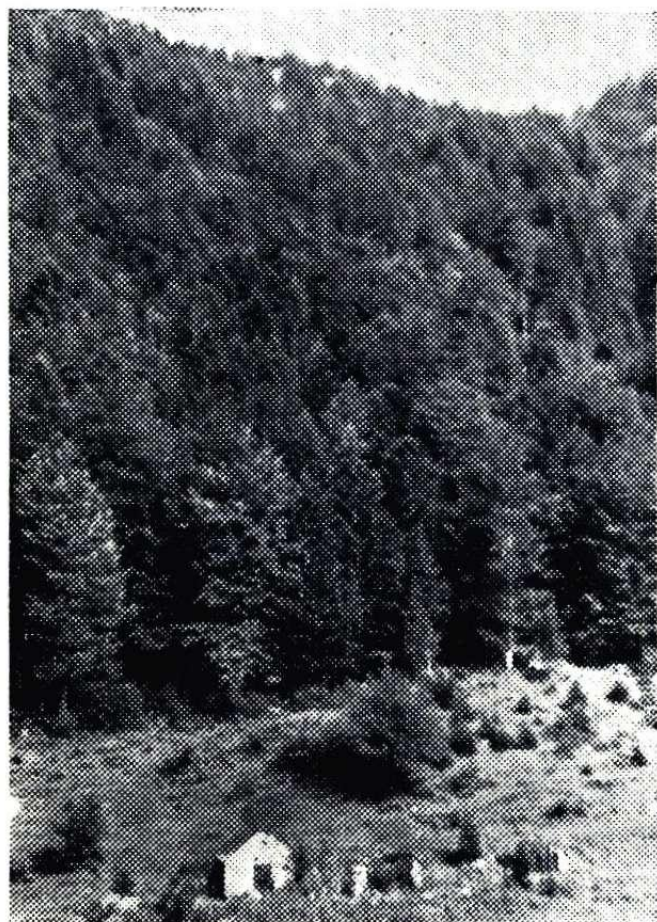
Po združitvi vseh gorenjskih fužin (razen Železnikov, Kamne gorice in Kroke) leta 1869, z nastankom »Kranjske obrtne družbe« s sedežem v Ljubljani, se je začelo misliti na čim hitrejši transport manganove rude. Velike količine manganove rude so bile KID neobhodno potrebne za plavža na Savi in Javorniku, ker je družba sklenila dobaviti naročnikom velike količine zrcalovine (40.000 stotov).

Iz zapisnika upravnih svetnikov KID z dne 14. marca 1872 je razviden soglasni sklep, zgraditi žičnico za transportiranje manganove rude v dolino, do transportne postaje v Jezercih. Pod vodstvom Lamberta von Pantza in poznejšega rudarskega upravitelja vseh rudnikov na Gorenjskem H. Fessla, je bila žičnica stavljena v poizkusno obratovanje jeseni leta 1873, redno pa je pričela obratovati v mesecu januarju leta 1874.

Situacijski načrt žičnice fotokopija Rjazancev (iz arhiva Stalne rastave ŽJ)

Iz zapisnika seje upravnega odbora KID z dne 11. 10. 1873 je razvidno, da je bil dan predlog, da se za uspešno delovne transportne žičnice nagradi konstrukterja tehničnega direktorja L. v. Pantza s 300 goldinarji ter šihnega mojstra H.

Tu je tekla
žičnica
Foto Rjazancev

fessla z 200 goldinarji nagrade. Slednji je bil tudi ob tej priliki povišan iz šihnega mojstra v upravitelja vseh rudnikov KID.

Celotne strojne naprave za žičnico so bile izdelane na Savi in v Bohinju. Žičnica je bila patentirana za dobo 10 let in je vzbujala zanimanje tudi pri tujih strokovnjakih.

Žičnica po zamisli Pantza je bila v principu in tehnični izvedbi docela drugačna kot do tedaj poznane žičnice za transport rude in lesa. Imela je eno samo napeto jekleno žično vrv za prenos tovora ter praznih voz. Oporišče žičnice je služilo kot izogibališče za prazne in natovorjene vozove, ki so vozili v dolino ter nazaj v hrib. Zaradi izredno hribovitega terena je bila žičnica povezana z dvema strojnica.

Celotno žično napravo je posluževalo pet mož, včasih več ali pa manj, glede na proizvodnjo rude. Pri gornji strojnici so bili zaposleni en zavirač in dva pomočnika, ki sta polnila vozičke z manganovo rudo. Tovor sta morala pripeljati do žičnice po 136 sežnjev viseči tirnici ter jih nato pritrdila z vlečno vrvjo. V dolini, kjer se je nahajala druga strojnica, sta delo opravljala zavirač in njegov pomočnik. Naloga pomočnika je bila, da je pravočasno odklopil vrv od dospelih voz ter jo priklopil na prazen voz, ki je bil usmerjen nazaj k gornji strojnici. Nadaljnje njegovo opravilo je bila izpraznitev voza z dospelo manganovo rudo. En voziček je lahko pripeljal 5 col—lt, na dan pa 1300 col lt. Za Pantzovo žičnico, to je dveh skupaj povezanih strojnic, so bile podane naslednje glavne dimenzije:

	gornja	spodnja
dolžina žične vrvi	241.7 kl	297.7 kl
strmina	104.0 kl	115.2 kl
naklonski koti:		
a) v povprečju	26°40'	22°30'
b) minimalno	22°	17°15'
c) maksimalno	29°15'	27°30'

Žičnica ni bila samo prevozno sredstvo za manganovo rudo, temveč tudi za prevoz jamskega lesa, ki ga okrog rudnikov ni bilo v zadostni količini. Tako so na primer letno pripeljali na tisoče kosov raznega jamskega lesa, ki je bil neobhodno potreben za varnost in nadaljnje prodiranje v podzemlje.

Na Jezercih, kjer je bil nekoč zelo živahen promet z manganovo rudo, je danes tako malo ostankov, da je težko sklepati, kjer so stale drobilne naprave, spodnja strojnica in opornika žičnice. Na levem in desnem bregu Završnice se je ohranilo večje število kamenitega štirioglatega zidovja, ki je nekoč služilo za strojnico in opornike.

Z Jezerc nas je pot vodila po strmem terenu, do bližine tistega mesta, kjer se je žičnica obrnila v levo smer proti glavnemu izvoznemu rudniku manganove rude. Na tem mestu so tudi razvaline nekdanjih opornikov za žičnico. Težko se je bilo orientirati, v katero smer je zavila žičnica, ker je svet močno poraščen z iglavci in ni pregleden. Končno smo le dospeli na staro rudarsko pot, ki nas je vodila do nekdanje knapovske vasi, kjer so rudarji stanovali. Tudi tu nismo našli nobenih ostankov več, razen opornega zidu iz kamnja in debele stare češnje, ki jo je nekoč zasadil begunjski rudar.

Približno sto korakov naprej proti zapadu smo opazili ogromen odval jalovine, ki je bila pomešana z manganovo rudo. Na tem mestu smo za rudno zbirko pri Stalni razstavi nabrali nekaj vzorcev manganove rude, kakor tudi za kemično analizo.

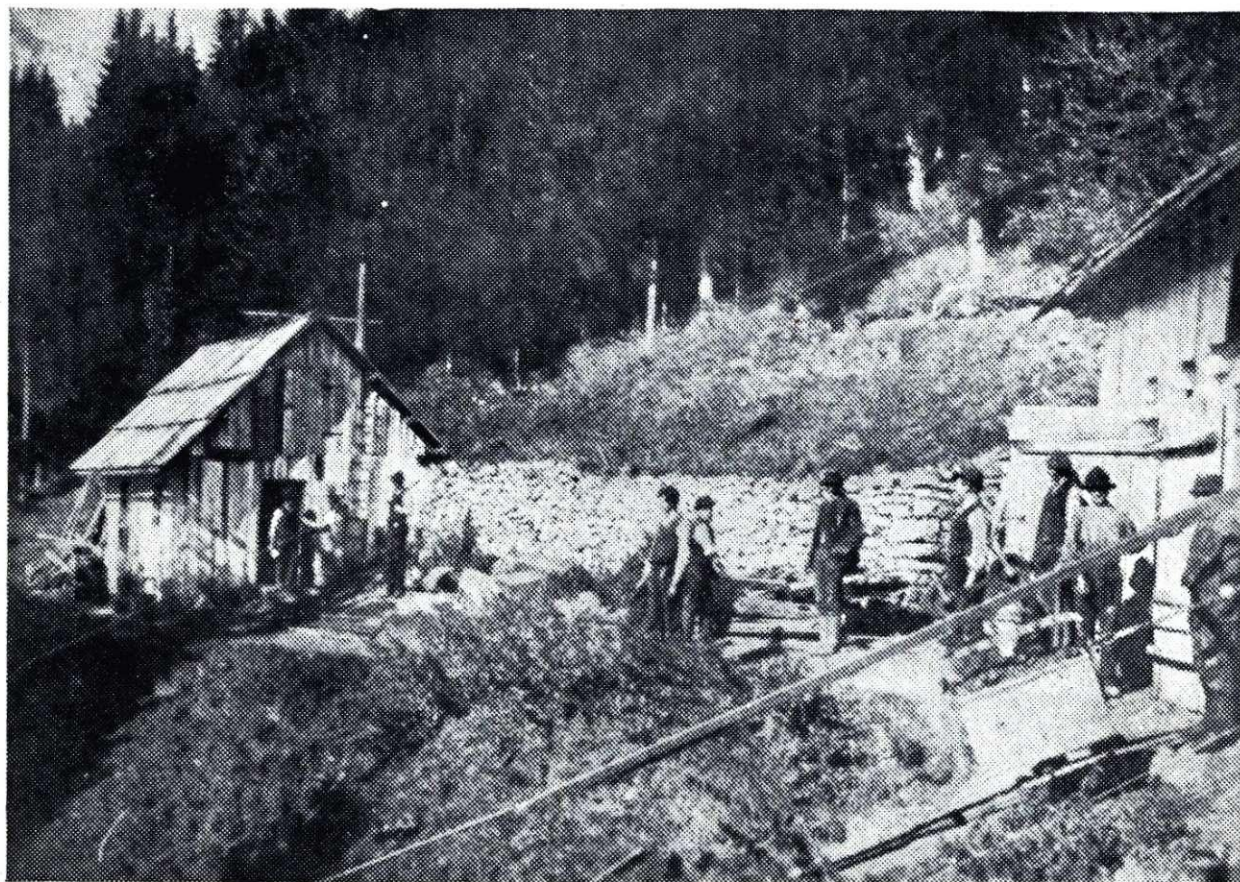
Rudnika ni bilo težko najti, ker so bili v zemlji še dobro vidni odtisi tračnic. Pred rudnikom je nekoč stala hiša, ki je sedaj ni več, ostal je le oporni zid z obeh strani, ki vodita do vhoda v rudnik. Vhod v rudnik je zasut, ker so ga Nemci med drugo svetovno vojno razstrelili, da ne bi služil za zatočišče partizanom.

Proti zapadni strani smo našli kup kamnja od nekdanje kovačnice, ki je služila za popravila rudarskega orodja in transportnih naprav. Tu smo našli kovaško oglje, žlindro ter del pletene žične vrvi, staro pilo, razno železje in del tračnice. Teh najdb smo bili zelo veseli, ker iz Begunjsčice Stalna razstava razen rudarskih letnih poročil nima še ničesar v zbirki.

Vhod v nekdanji rudnik na Begunjsčici

Foto Rjazancev

Begunjski rudarji
pred izvoznim rovom
in žičnico

Fotokopija Rjazancev
(Iz arhiva Stalne
razstave ŽJ)

Pri počitku in izdatni malici smo imeli zgodovinski pogovor o Begunjsčici in pomenu manganove rude za takratne plavže.

Prvi jamski meri na Begunjsčici sta bili za fužino na Savi podeljeni 14. 12. 1799. leta in 17. 6. 1806. leta. Dne 2. 3. 1847 je bilo v posesti fužinarja Rouarda na Savi 25.088 kvadratnih sežnjev odmerjene površine za odkop manganove rude. Šele 4. 5. 1861. leta je dobil fužinar Rouard od rudarskega glavarja za Kranjsko deželo dovoljenje, da sme za večne čase izkoriščati manganovo rudo na Begunjsčici.

V obratu sta bila dva izvozna rova — Ahacijev in Mavricijev ter Mavricijev podkop, skupne dolžine 90 sežnjev. Ker se je manganova ruda širila daleč proti vzhodu preko že znanih rudnih polj, si je fužinar Rouard zagotovil še ostala nahajališča v primeru, da bi se prvotna izčrpala.

Analiza manganove rude iz 1858. leta kaže naslednje rezultate:

manganov oksid	45.3 %
železov oksid	14.1 % (9.8 % železa)
voda	14.3 %
magnezija	4.2 %
ognjeno kisle apnene zemlje	8.0 %
kremenčeva kislina	14.1 %

Ta ruda, ki vsebuje ca. 10 % železa, se je uporabljala kot topilniški dodatek v plavžu. Visoka vsebnost mangana v rudi je omogočila tvorbo zelo lahke tekoče žindre, surovo železo pa je postalo jeklasto, tako je bilo napisano v tehničnem poročilu z datumom 1. 5. 1865. leta v odstavku rudišču manganove rude — Begunjsčica.

V Rouardovem plavžu so dobili s pomočjo manganove rude lepo zrcalno surovo železo, ki so ga prodajali na Angleško. Podobno je bilo tudi na Javorniku pri fužinarju Zoisu.

Znatno večje količine manganove rude pa so bile potrebne po 1872. letu (KID), predvsem za javorniški plavž, v katerem so pričeli izdelovati bogatejšo zrcalovino kot pri Rouardu ali Zoisu in pozneje »ferromangan«.

V katerem časovnem obdobju so na Kranjskem spoznali prednost manganove rude pri taljenju železne rude, zgodovinsko še ni utemeljeno. V tretji analizi KID iz leta 1894 do 1895 po analitiku ing. Haiserju, je omenjena kemična analiza stare žindre iz Begunjsčice kot sledi:

SiO ₂	Fe	Mn	P
47.5 %	22.3 %	9.2 %	0.055 %

Po zunanosti in rezultatih kemične analize smatra ing. Haiser, da gre za žindro, pridobljeno iz stare peči na vovka. To je edini podatek, ki govori, da so morali na Begunjsčici taliti rudo z visoko vsebnostjo mangana pred nastankom tamšnjih rudnikov.

Želeli smo videti še ostale rudnike in poizkusne vrtine, pa je bilo žal premalo časa. Ker je bila pot do Jesenic še dolga, smo morali nazaj preko Poljske planine, kjer so nekdanji ročnimi sanmi prevažali rudo v dolino. Na Poljski planini nam je majerca v pogovoru med drugim pripovedovala o spominih na zadnje knape.

Na poti iz Jezerc proti Mostam smo srečali vesele stare možičke, ki so bili namenjeni v planino. V pogovoru z njimi je eden iz Smokuča dejal: »Jaz sem bil leta 1916 ob opustitvi manganovih rudnikov na Begunjsčici eden najmlajših knapov.«

Drugi je zopet pripovedoval, kako je vozil rudo iz Jezerc na Javornik. Vprašali smo ga, če se še spominja žičnice. Dejaj je, da se je še zelo dobro spominja. Tudi z žičnico sem se peljal prav tako kot ruda, posebno če sem potreboval kakega lepega domačega zajca. Takoj ga nismo mogli razumeti, v kakšni zvezi naj bi bili zajci z žičnico in manganovimi rudniki. Vsi hkrati so nam zatrjevali, da je imel rudarski mojster pri rudnikih kar celo farmo domačih živali. Povedali so nam še druge stvari, za katere prej nismo vedeli.

Konec razgovora je bil tudi za nas zaključek zgodovinskega razglabljanja o nekdanji tako pomembni Begunjsčici in njenih prebivalcih.

PO PAVILJONIH

svetovne razstave v Bruslju

Piše prof. Trojar Štefan

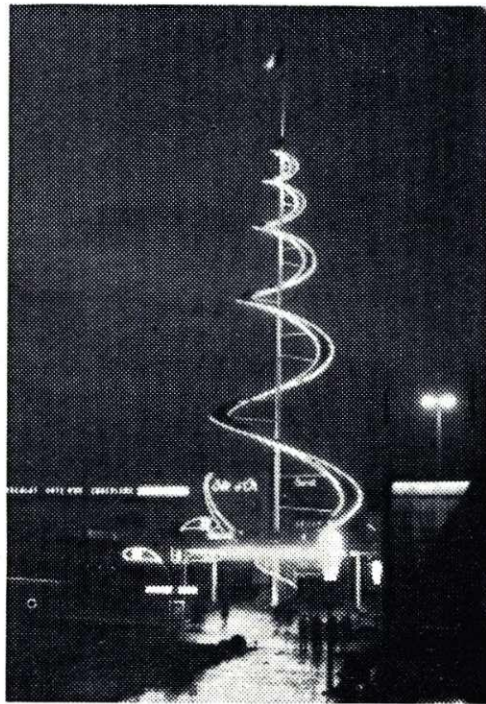
Brzovlak drvi preko belgijske ravnine proti Bruslju. Nad pokrajino leži rahla jutranja megla. Zgodaj je še, toda skrbno ograjeni pašniki niso prazni. Značilne črno-bele holandske krave večinoma še počivajo, le redko katera je že vstala.

Bolj ko prehajamo iz vzhodne v osrednjo Belgijo, več je polja. Ravne, ostre črte, ali pa žive ograje ločijo med seboj skrbno obdelane površine: žita, krompirja, sladkorne pese in krmilnih rastlin. Pokrajina je zaradi svoje izredne urejenosti enolična. Tu in tam se pojavljajo živobarvna naselja. Bela vrata in široka, belo obrobjena okna hiš se živo odražajo od rdečih, opekastih sten. Naselja imajo mestni videz. Hiše so eno-, včasih tudi dvonadstropne. Okrog njih so lepo urejeni vrtovi.

Zelo pogosto srečavamo kratke električne vlake, ki vozijo s hitrostjo 120 km na uro. V Belgiji ni treba skrbeti, kdaj pelje vlak; z elektrificirano in dvotirno železnico se lahko pelješ vsake četrt ali pol ure.

Neopazno se naselja zgostijo in in zlijejo v predmestju Bruslja.

Pred kolodvorom parkira množica avtomobilov in avtobusov. Tu-

Čarobna razsvetljava Foto Jaka Čop

di naš avtobus se je vključil v tok motornih vozil...

Ulice so zelo živobarvne in živahne. Steklo izložbenih oken je poslikano z reklamami: Coca — Cola, belgijsko pivo, Martini, whisky! Vzdlž ulic se vrste snažne delikatese, prodajalne sadja, kioski, bogato založene zlatarne, kinematografi...

Da smo blizu razstavišča, nas opozori mogočni Atomium. Njegova 100 m visoka fantastična konstrukcija vlada nad razstavnim prostorom. Devet aluminijasto svetlečih krogel (premer vsake 18 m) je povezanih med seboj s cevmi (prerez vsake 3 m), v katerih so dvigala, ali dvizne stopnice. Konstrukcija se opira tal le z eno kroglo in pa z oporniki 3 spodnjih krogel, ki so v višini 50 m. V dveh kroglih — najvišji in srednji — so restavracije in razgledni prostori, v drugih pa razstavljajo nemške, belgijske in italijanske firme.

Najlepši je Atomium ponoči. Tedaj se površina krogel iskri ob nenehnem prižiganju in ugašanju tisočev vgrajenih žarnic.

Nenavadne oblike bližnjih paviljonov, žičnica, vodometi, pestra množica in ropot motornih triciklov — vse to te ob vstopu zajame.

Odločim se za holandski paviljon. Bolj kot ladjedelnštvo in moderno ribištvo me pritegne nazoren prikaz borbe z morjem. Relief prikazuje sistem odtočnih kanalov in nasipov. V bližini paviljona je zgrajen nasip, ob katerega udarjajo valovi umetno vzvalovane vode. Poseben aparat meri jakost valov, velikanska vodna črpalka pa črpa vodo preko nasipa. Razstavljen je tudi stroj za kopanje odtočnih kanalov. Brez vzorin primerkov holandske živine bi ta paviljon ne bil popoln.

Avstrija. Zlata krona nemških cesarjev, posuta z vijoličastimi in rdečimi dragulji, razne habsburške listine, avstrijska državna pogodba iz leta 1955, rokopisi in instrumenti Mozarta, Beethovna in Straussa. Ta glavna vsebina dovolj jasno govori, kaj je Avstrijcem še danes najdragocenejše. Tudi turizem je dobro zastopan. Razmema slabo pa je prikazan moderni tehnični napredek.

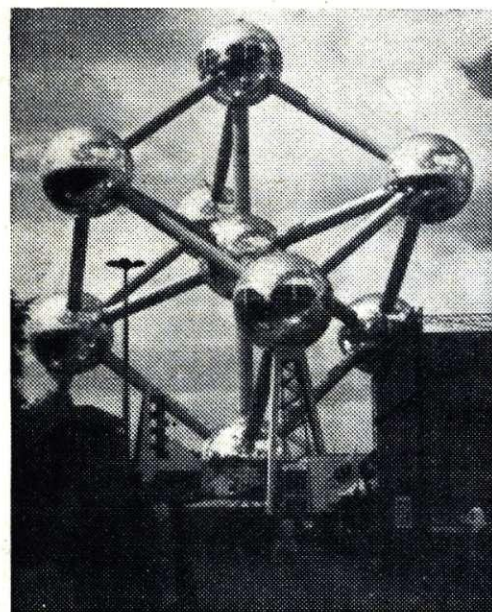
Na rodoben način razstavlja Španija. Tudi tu veje duh preteklosti. Sicer so zanimivi rokopisi Cervantesa in drugih znanih španskih pisateljev in dramatikov. Slike Goge, Murilla in drugih, toda iz sodobne gospodarske dejavnosti ne najdeš skoraj ničesar, Pač, tudi Španija izdeluje kamione in avtobuse.

Turčija govori z Ataturovimi besedami o svojem modernem razvoju. Nove šole, asfaltne ceste, kombajni pri žetvi, zdravstvo in nove tekstilne tovarne. Tradicijo zastopajo srebrni obutveni izdelki, preproge, narodna oblačila in tobačni izdelki.

Češkoslovaški paviljon je vzor sistematičnosti in pregledne urejenosti. Lepo povezano vidimo tu življenje in kulturo skozi stoletja. Ne razočara te čudoviti prikaz steklarske tradicije, kot tudi ne plemenite oblike vijoličasto-belih sodobnih izdelkov vaz in steklenih okraskov. Lutke so nekdanje udarjale čas na starijskih urah, živele v lutkovnem gledališču, danes pa igrajo v filmu in televiziji.

Atomij

Foto Jaka Čop

Mestna hiša v Bruslju

Primerki izdelkov strojne industrije kažejo njeno visoko zmogljivost in specializiranost. To pričajo elektronski mikroskop, velikanske stiskalnice, stroj za sortiranje semen, elektronski stroji, kemični laboratoriji in atomski oddelek z reaktorjem. Prikazani so razni inštituti, moderne šole in mehanizirano kmetijstvo.

Od nordijskih držav razstavljata Norveška in Finska. Norvežani upravičeno prikazujejo najstarejše smuči na svetu ob najmodernejših. Slike pričajo o trdem ribiškem in mornarskem življenju. Izredno zmogljivost njihovega ladjedelništva dokazuje maketa bodočega 33.000 tonskega tankerja na atomski pogon. Dokumenti, slike in oprema pričajo o znamenitih ekspedicijah proti severnemu tečaju, ki sta jih vodila Amundsen in Nansen.

Notranjost finske hiše, finsko vas, gozdne delavce pri delu zelo neposredno prikazujejo barvne skioptične slike. Lahko si greš tudi ogledati parno kopel: sauno. Oboji razstavljajo tudi svoja najlepša književna dela.

Velikansko stekleno pročelje sovjetskega paviljona učinkuje zelo mogočno. Ob vstopu v glavno dvo-

rano stojita kipa Lenina in pesnika Majakovskega. Takoj opaziš tudi niklasto bleščeče sputnike. Ob sputnikih so razstavljeni njihovi precizni aparati in slike ob izstavitvi. Tu je mehko ležišče psičke Lajke, kot tudi prikaz, kako se pripravljajo na vesoljno pot. V tem delu dvorane je še več znamenitih dosežkov sovjetske tehnike: modeli vsemirskih raket, najnovejših reaktivnih potniških letal — TU, atomskega ledolomilca in atomske centrale. Razstavljeni so najmodernejši osebni avtomobili in težki motorji. Zanimive so slike avtomatiziranih tovarn, električnih in motornih lokomotiv. Prikazana je izgradnja novih mest za Uralom, ne manjkajo tudi makete novega Stalingrada, Kijeva in načrt za rekonstrukcijo Moskve. V nadstropju so sodobne znanstvene knjige, prevodi zahodnih klasičnih pisateljev in nekaj primerov sodobnega sovjetskega slikarstva. Poleg izdelkov lahke industrije vseh vrst ne manjka prizorov iz življenja kolhoznikov, sovjetske žene, šol in znanstvenih ustanov. Nepozabni so izdelki porcelanske umetne obrti.

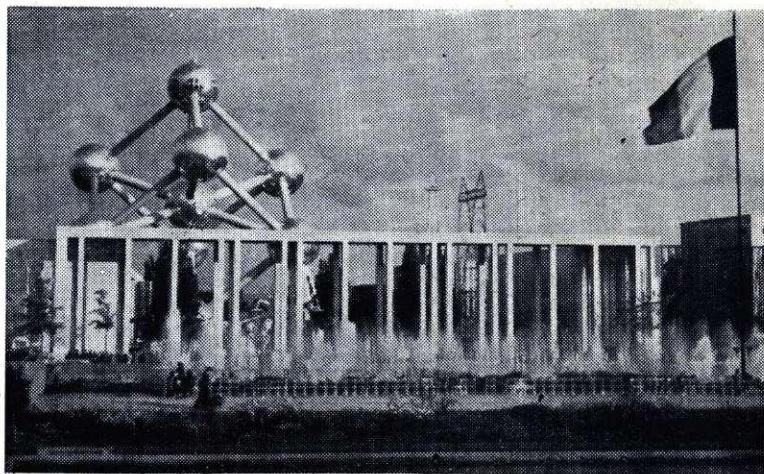
Ameriški paviljon, ki je sosed sovjetskega, je tudi že od daleč zelo privlačen. Njegova oblika pokončnega, v nadstropju nekoliko razširjenega valja, obdanega z rumeno mrežo, učinkuje zelo lahko in zračno. Lahka okrogla streha ima v sredini odprtino. Ko vstopiš, te preseneti jezero sredi paviljona. To je tako veliko, da ostane le

malo prostora za razstavišče ob stenah paviljona. Nepristano igra jazz in na jezeru lahko vidiš moderno revijo ali pa akrobatski program. Vsebinska razstavljenih stvari razočara. Poleg starih in ljudskih kultur so tu razstavljene slike prvih evropskih kolonizatorjev. Prikazana je oprema modernega stanovanja in vsakdanje življenje povprečnega Američana. Bolj zanimiv je atomski oddelek in pa prikaz robota. Poleg paviljona je „cirarama“ ali novi sistem okroglega kinematografa. V tem okroglem kinematografu je platno nameščeno okrog in krog po steni. Film nas popelje na potovanje po Ameriki. Iz avtomobila se vidi hkrati vse obzorje. Tako lahko gledaš, na oni del platna, ki prikazuje cesto in pokrajino pred avtomobilom, če pa se ozreš nazaj, lahko vidiš oni del platna, ki prikazuje cesto skozi zadnje okno avtomobila: za nami prihaja dolga vrsta vozil...

Angleži razstavljajo izdelke svoje standardne industrije. Od najraznovrstnejšega tekstila, gospodinjskih strojev, turbin do ladijskih in letalskih reaktivnih motorjev. Zanimivi so razni elektronski aparati, hitri motorni čolni in pa najhitrejši avto na svetu. Ne manjka prikazov znamenitih bank, borz in parlamenta. Nekaj edinstvenega je dvorana tehničnih in znanstvenih odkritij. Nazorni barvni filmi prikazujejo prerez skozi reaktivni motor ob njegovem delovanju, delovanje srca, pljuč, pogled v ve-

Vhod na svetovno razstavo

Foto Jaka Čop

solje, razbijanje atomov, rast cvetice itd.

Med najbolj drzne konstrukcije moramo na vsak način prišteti francoski paviljon. Različno visoke, majavo postavljene stene, prelomljena in vgreznjena streha, razni kovinski oporniki in jeklene cevi, mu dajejo videz površno postavljenega gigantskega šotora v obliki hiše. Preseneča in budi radovednost predvsem ta nova, popolnoma svojska skladnost. Paviljon daje pregled vse gospodarske in kulturne dejavnosti in je kar prenakopičen. V pritličju so modeli potniških reaktivcev, moderni sistem železnic, najhitrejša lokomotiva na svetu, največji francoski mostovi, makete pristanišč, naftovodnega sistema, naftnih rafinerij in nakladišč, pa tudi raznih kemičnih tovarn. Če hočeš razlago v nekem od svetovnih jezikov, dvigneš šušlako in pritisneš na željeni gumb. Raznobarvne žarnice in neonske cevi pomagajo pri tolmačenju makete. Ne manjka prikazov znanstvenih institutov, bolnic, razvoj specialne in zdravstvene zaščite, modernega vinogradništva in šolstva. V nadstropju je vsa sodobna založniška dejavnost od vseh vrst znanosti do otroške slikanice, časopisja, kakor tudi največji književniki so tu zastopani v sliki in z besedo po zvočnem traku. Televizija je zelo aktivna in stalno snema obiskovalce, ki se lahko vidijo na zaslonu v sosednjem oddelku. Prikazano je snemanje filma. Bogat je atomski in elektronski oddelek. Maroko in Tunis imata oba paviljone v značilnem arabskem slogu. Tudi v notranjosti razstavljata le oblačila, obrtne izdelke, orientalsko vgraditev stanovanja in tamkajšnjo pokrajino z naseljem.

Skupen paviljon imajo: Egipt, Sirija, Irak in Saudova Arabija. Medtem, ko ostali prikazujejo v glavnem obrtne izdelke, sadje in turistične zanimivosti, poudarja Egipt svojo industrializacijo. Ne manjka pozlačenega voza iz Faraonovega groba in drugih starinskih predmetov, vendar lahko pritegne tudi maketa veličanske bodoče Sadd-El-Aalijske hidrocentrale, moderna izgradnja tekstilnih tovarn, železarn, naftovodov in rafinerij. Izboljšana

je tudi zdravstvena služba in zmanjšana umrljivost prebivalstva.

Sliko današnje osrednje Afrike nudi zlasti ogromen paviljon Belg. Konga. Življenje v črnski vasi, delo, pesem in obredni ples, slike poglavarjev, čarovniške maske, lesena ležišča, orožje in ravnanje pri boju. Drugi del prikazuje prihod belih. Prve ekspedicije, misijonarske postojanke, izgradnja cest, mest, čiščenje pragozdov in razvoj zdravstvenih ambulant in šol. Manjši paviljoni azijskih dežel: Kambodže, Filipinov in Perzije prikazuje predvsem budistične tempelje, oblačila in turistične zanimivosti teh dežel. Medtem ko je perzijski paviljon prava zakladnica prefinjene slikarske in rezbarske umetnostne obrti, je tamkajšnja petrolejska industrija le skromno zastopana.

Japonska. Po kratkem zgodovinskem uvodu pridemo v sodobno Japonsko. Slike prikazujejo gigantske hidrocentrale v izgradnji, tovarne avtomobilov, ladjedelnice. Vidimo razne primere izvrstnih tovarnih avtomobilov, izdelke optične industrije od daljnogleda do najmodernejših filmskih kamer, elektronske naprave in stroje. Poleg bogatega izbora naravnih in umetnih tkanin je tu še vrsta izdelkov lahke industrije.

Južnoameriške države razstavljajo precej na sličen način. Zastopane so s paviljoni Venezuela, Brazilija in Argentina. Njihovi paviljoni so majhni, vendar zelo moderni. Nazorno prikazujejo življenje Indijancev, kakor tudi značilna in hrupna velemesta. Poleg znanih proizvodov lahke industrije razstavljajo tudi motorje po vzoru „Vespe“, radio- in televizijske aparate in celo tovarne avtomobile in nekakšne „jeepe“.

To producirajo po licenci ali v kooperaciji z italijanskimi, nemškimi ali ameriški podjetji.

Italijani razstavljajo predvsem to, kar je ta narod prispeval k obče-človeški kulturni zakladnici. Bogato je zastopana etruščanska in renesančna umetnost. Zelo malo pa grško-rimska. Veliko pozornost so polagali na tehnične izume od Leonarda da Vinci-ja do Fernija. Upravičeno se ponajajo z glasbeno tradicijo. Velika pozornost je po-

svečena tudi povojnemu filmu in gledališču. Čeprav vidimo fotografije največjih tovarn, vendar povojni razvoj industrije ni zadovoljivo prikazan.

Naš paviljon je razmeroma majhen. Po opremljenosti in strukturi učinkuje moderno. V pritličju so vzorci naših bakrenih, aluminijastih, lesenih proizvodov. Tu je tudi „Iskra“ projektor, telefonska centrala itd. Kljub temu se ne moreš znebiti vtisa, da je tujcu premalo prikazan velik razvoj industrializacije. Tudi licenčna proizvodnja motornih vozil itd. bi lahko bila prikazana s primerno razlago. V nadstropju je nekaj primerov sodobnega slikarstva, sodobni pisatelji kot Andrić, Krleža, Juš Kozak itd., nekaj primerov kulturne tradicije (Gundulić, Prešeren, freske iz srbskih samostanov), v pritličju še nekaj kiparskih del, toda glasba ali gledališče in film skoraj niso zastopani. Lepe barvne fotografije prikazujejo gorenjski turizem. V delu paviljona, kjer se prikazuje naša socialna in družbena struktura je premalo vizuelnih ponazoritev. Priloženi zemljevidi ali reliefi niso dovolj izkoriščeni za to. Zadovoljivo je zastopana atomska znanost. Velik je interes tujcev za naše narodne izdelke. Okoli prodajalnice je gneča.

Paviljonov je še na desetine. Poleg nacionalnih je tudi še mnogo paviljonov privatnih tvrdk (Coca colla, Singer). Belgija ima za vsako gospodarsko panogo svojega, med njimi tudi paviljon diamantov. Krasno je predstavila tudi svojo deželo v obliki vrta, ki ga opazuješ s posebnega mosta. Povsod po razstavišču so avtomati za znamke, slaščice, pa celo za kavo in čaj. Tudi stojnice s spominčki, hladilniki, pijačami in sladoledom ne manjka. Večina držav ima svoje restavracije, kjer kuhajo nacionalna jedila. Ne manjka seveda zabavišč z neštetimi atrakcijami. Vse je preračunano, da tujci pustijo pač kar največ denarja. Ves svet je videti na razstavi: Indijce, Američane, Francoze. Ob takšni priliki šele prav začutiš, kako je svet vedno bolj univerzalen, povezan in kako predsodki in meje med narodi vedno bolj odpadajo z medsebojnimi spoznavanji.

Volivci so ustanovili

že drugo stanovanjsko skupnost

Terenski odbori Socialistične zveze iz Ukove, Save in Grobelj na Jesenicah so se odločili po zgledu terena Plavž za ustanovitev stanovanjske skupnosti. Svoj predlog so povedali tudi volivcem na zboru volivcev, ki je bil 25. 9. 1958 v Delavskem domu pri „Jelenu“. Tokrat se je zgodilo, da dvorana ni mogla sprejeti vseh volivcev, ki so bili zainteresirani na ustanovitvi stanovanjske skupnosti. Zaradi tega so volivci tudi z veseljem pozdravili predlog omenjenih odborov SZDL, da bi za območje terenov Sava, Ukova in Groblje ustanovili stanovanjsko skupnost z namenom, da bi ta pomagala družinam ter posameznikom glede komunalne, socialne in zdravstvene dejavnosti. Stanovanjska skupnost naj bi organizirala pomoč zaposlenim ženam in družinam v vseh ozirih. Naloga stanovanjske skupnosti bo tudi ta, da bo po svojih močeh skrbela za zaščito in vzgojo otrok, zato pa bo treba urediti primerna igrišča ter otroške lvtce. Važna naloga stanovanjske skupnosti bo tudi ureditev skupne pralnice, likalnice in šivalnice. Seveda bo treba organizirati številne servise s klepar-

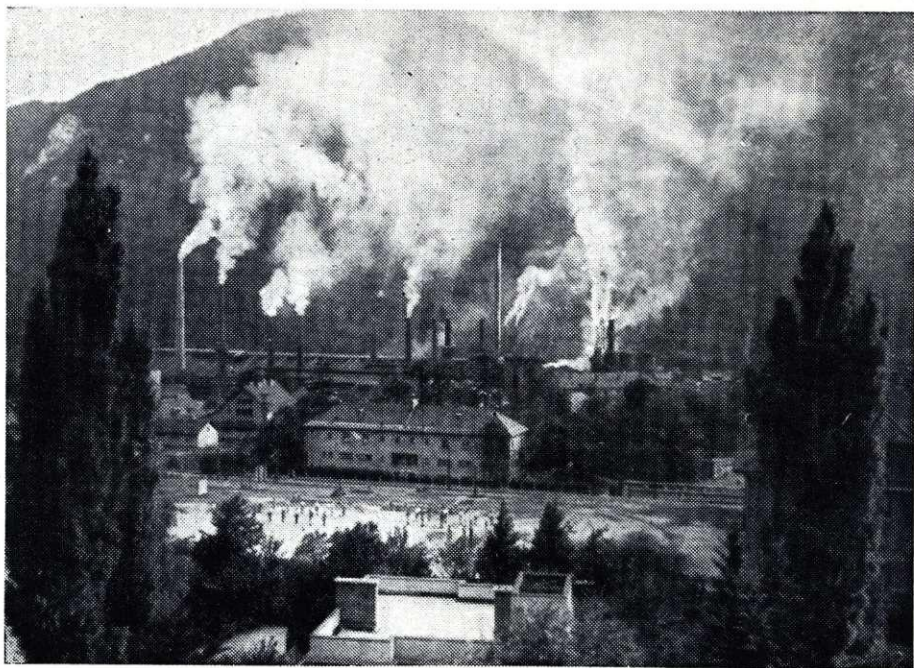
skimi, čevljarskimi, električnimi in drugimi delavnicami. Volivci so enoglasno potrdili listo državljanov, ki bodo sestavljali rši odbor skupnosti, predlagane tovariše pa so zadolžili, da začno takoj z delom.

Na že omenjenem zboru volivcev je bila živahna razprava glede obratovanja jeseniških pekarn. Volivci se niso strinjali z obvestilom pekarn, ki odklanja peko doma zamesenega kruha, blizu 2.000 kg. V zvezi s perečo problematiko jeseniških pekarn so volivci zahtevali, da se čim prej pripravi vse potrebno za zgraditev nove centralne pekarnice. Govora je bilo o pletilski obrti, ki naj bi se obnovila na

**V prihodnji številki Železarja berite
zanimiv članek**

Človek prodira v vesolje

Takšen pa je pogled
na Železarno
z vrha nove
osemletke
Foto Torkar

Jesenicah. V tem obratu naj bi bile zaposlene žene in dekleta, ki se morajo sedaj voziti na delo v pletilski industrijski obrat v Lescah, oziroma v Račoveljico. Volivci so kritizirali visoke cene ozimnicam, od trgovske mreže po so zahtevali, naj ukrene vse potrebno, da na Jesenicah ne bodo za življenske artikule v veljavi samo maksimalne cene. Kakor kaže, bo v bližnji bodočnosti odprt obmejni promet z Avstrijo. V zvezi s tem so volivci predlagali Občinskemu ljudskemu odboru, naj ukrene vse potrebno in zagotovi prebivalstvu našega mesta potrebne količine mesa ter mesnih izdelkov in drugih življenskih potrebščin. Številni volilci so živahno razpravljali o novogradnjah, o komunalni dejavnosti ter o lepšem izgledu železarskih Jesenic. Ugotovljeno je bilo, da bo imela novo ustanovljena stanovanjska skupnost široko področje dela, volilci pa so bili tudi prepričani, da bo novo ustanovljena stanovanjska skupnost veliko prispevala k izboljšanju življenjskega standarda na Jesenicah.

UP

Interniranci in izseljenci imajo svojo organizacijo

V septembru je bila na Jesenicah ustanovna seja sekcije izseljencev in internirancev za jeseniško občino. Seje so se udeležili vsi povabljeni preživeli veterani iz nacističnih taborišč, s tem pa so pokazali zanimanje in voljo do sodelovanja v tej novoustanovljeni sekciji, ki bo v bodoče delovala v okviru občinskega odbora ZB. Udeleženci ustanovne seje so izvolili za začasnega predsednika sekcije prizadevnega tov. Ivana Martelaka z Javornika. Poleg tega so izvolili še začasni odbor, ki bo zbral vse potrebno gradivo za sklicanje občnega zbora sekcije, ki bo v začetku prihodnjega leta.

Namen sekcije internirancev in izseljencev je, da združuje vse preživle internirance in izseljence, zato so tudi izseljenci sklep o ustanovitvi takšne sekcije v občinskem merilu toplo pozdravili. Res je tudi, da je še veliko internirancev in izseljencev, ki so bili zaprti v raznih taboriščih, izven te organizacije. Precej let je že minilo od takrat, ko so jeseniški železarji morali delati krvavo tlako v raznih nacističnih taboriščih, a kljub temu preživeta leta v taboriščih ne bi smela tako hitro v pozabo. Ena od nalog te sekcije bo tudi ta, da bo skrbela za zaščito socialno ogroženih ter bolnih izseljencev in internirancev. Organizacija izseljencev in internirancev se bo v ta namen lahko poslužila novega zakona o socialnem zavarovanju, ki internirancem in izseljencem nudi ugodnosti pri priznavanju preživle dobe v taboriščih in pri upoštevanju delovne dobe.

S posvetovanja metalurgov v Portorožu

V dneh od 22. do 25. septembra je bilo v Portorožu strokovno predavanje metalurgov. Posvetovanje je bilo organizirano z namenom, da se zbere z vseh strani izsledke o škodljivih vplivih elementov arzena, antimona, bakra in kositra na lastnosti jekla. Pred letom dni so se trije metalurški instituti poleg svojih običajnih nalog domenili, da bodo raziskali te vplive. Sodelovanje na tem področju je organiziral Metalurški institut v Ljubljani pod vodstvom prof. Rekarja ter pomeni hkratni tudi koristno mednarodno sodelovanje na strokovnem področju. Poleg našega instituta sta sodelovala še: Irsid — Metalurški institut Francije in Max — Planckov Institut iz Diesseldorfa.

Posvetovanje se je udeležilo mnogo jugoslovanskih tehnikov in inženirjev. Med tujimi udeleženci pa smo opazili zastopnike naslednjih držav: Norveška, Švedska, Sovjetska zveza, Poljska, Češka, Avstrija, Vzhodna in Zahodna Nemčija, Belgija, Luksemburg, Francija, Vel. Britanija in Italija. Poleg strokovnih predavanj smo udeleženci seminarja imeli lepo priliko spoznati se s strokovnjaki in se z njimi pogovoriti o različnih problemih. Na seminarju v Portorožu je bilo ugotovljeno, da so poizkusi, ki so jih delali na že omenjenih institutih, pokazali, da so antimon, baker in kositer škodljivi že v zelo majhnih količinah, če so prisotni v jeklu, medtem, ko arzen v manjših količinah ni škodljiv.

Ing. Čop

Naša slika kaže preživle jeseniške internirance, ko so si s svojci ogledali zloglasno taborišče Dachau. V ozadju slike je krematorij, pred njim pa kip neznanega trpina iz Dachaua, ki nazorno prikazuje, kakšno je bilo življenje jetnikov v tem taborišču.

T. S.

BESEDA MLADIH ŽELEZARJEV

Mlad delavec ugotavlja in predlaga

V tem obdobju, ko gospodarske organizacije pregledujejo polletne rezultate dela, ko merijo finančni uspeh ali neuspeh, ko ugotavljamo pozitivne ukrepe, ki so prispevali svoj delež k doseženemu uspehu ali pa iščemo vzroke, ki so marsikje botrovali znižanju proizvodnje in proizvodnosti, se je močno razgibala družbena dejavnost neposrednih proizvajalcev in njih forumov. Prav gotovo vsa problematika proizvodnje, ki je istočasno tudi problematika proizvajalca, neposredno zadeva mladega delavca. Iz tega izhaja dolžnost in naloga organizacije LM v naši Železarni, da usmeri svojo dejavnost v aktivizacijo mladih ljudi za obravnavo in reševanje proizvodnih problemov.

Dokaz, da si tovarniški komite mladine prizadeva v tej smeri, so proizvodne konference z mladimi delavci po obratih (na težki progi, Vzdrževanje Javornik, Mehanična delavnica Jesenice).

Izredno koristna in upoštevanja vredna so mnenja in predlogi mladih delavcev. Že sam sprejem na delo v kolektiv nekega obrata v Železarni je močno polovičarski. Sprejem mladih ljudi na delo mora biti organizacijsko dovršen in vseskozi takten. Navadno nam ob sprejemu povedo kje bo naše delovno mesto. Kakšne bodo naše naloge na njem? Zvemo za svojega mojstra, pokažejo nam garderobe in higienske prostore ter nam obljubijo, da bomo kmalu dobili svojo omarico. Nikoli pa nam ne povedo, da bomo v trenutku, ko bodo naše roke proizvajale ali prispevale k proizvodnji, postali upravljalci te proizvodnje. Vloga proizvajalca in upravljalca nam še dolgo časa ostane mnogokrat imenovana fraza daleč od nas. Ali ne bi bilo dobro, če bi nam ob prihodu v obrat nekdo povedal, da obstoja v tem kolektivu Sindikat, organizacija LM, organizacije ZK? Mlad človek bi se prav gotovo preko njih preje vključil v aktivno družbeno dejavnost, če bi ga seznanili s predstavniki teh organizacij.

V zvezi s sprejemanjem novih delavcev predlagamo, da se izdela priročnik podjetja z enostavno in razumljivo razlago dejavnosti, organizacije in varnostnih predpisov v podjetju. Taka knjižica bi bila novodošlemu, predvsem pa mladem delavcu, krepka opora.

Perspektiva razvoja in napredovanja na delovnem mestu je močan stimulativen pogoj. V tovarni »Iskra« v Kranju prikažejo vsakemu novemu delavcu razvojno pot, ki mu je dosegljiva glede na njegove fizične sposobnosti in izobrazbo. Mimogrede se seznani s potrebo po dodatnem znanju, ki ga bo lahko dobil s posredovanjem centra za izobrazbo v podjetjih.

Ta primer bi bilo vredno posnemati tudi pri nas.

Zadnje čase bolj obravnavana nedisciplina in nered v Železarni sta tudi med mladimi predmet diskusije.

Statistika za Slovenijo ugotavlja, da je delavec izkoriščen slabih 6 ur na 8-urni delavnik. To velja tudi za našo Železarno. Istočasno pa personalni oddelek nakazuje potrebo po zaposlitvi 400 novih delavcev.

Organizirajmo naše delo tako, da bo delavcev učinkoviti čas samo za pol ure večji, t. j. 6.5 ur na 8 ur. Pri 6000 zaposlenih je to vsak dan 3000 učinkovitih ur ali 460 delavcev.

Preprost račun nam pokaže, da imamo skrite notranje rezerve, samo poiskati jih je treba in jih odločno izkoristiti.

V valjarnah na Javorniku se na primer nedeljska dela, razne menjave, čiščenje, priprava prog itd. opravljajo dokaj pavšalno. Opravljanje teh del na sedanji način je postalo pravi običaj in so vsi od delavca do mojstra prepričani, da je tako prav.

Čiščenje nekega jaška opravijo štirje delavci. Štirje zato, ker že leta nazaj pripada to delo štirim ljudem. Ti delo dobro organizirajo in so gotovi do 11. ure. V obeh vseh so ti svoje nedeljsko delo opravili in gredo lahko domov. Enak je primer pri menjavah valjev.

Danes moramo računati na zavestno delo našega delavca, upravljalca. Potem je ugotovitev jasna. Število ljudi za taka pavšalna dela se mora odrediti tako, da bodo imeli dela za 8 ur, v nasprotnem slučaju ne morejo za 5 ur dela dobiti 8 ur plačanih, dokler s tehnično normo ni ugotovljeno, da gre za tako visoko preseganje dela po normi.

Vsa ta pavšalna nedeljska dela bi moral obdelati oddelek za norme.

Na Stari Savi
Foto S. Smolej

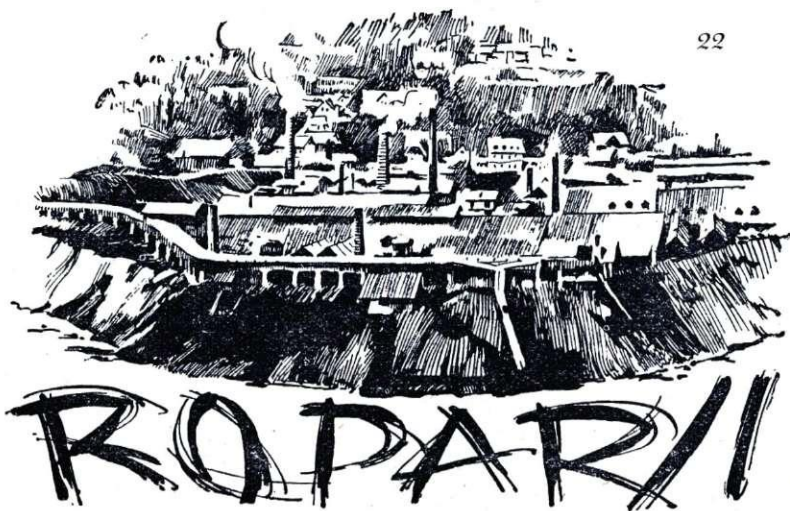
V menzi samskega doma na Plavžu pripravijo obrok hrane, izračunano na število abonentov. Ne štejejo pa kuhinjskega osebja, ki se hrani v menzi. Prav gotovo gre ta količina hrane na škodo abonentov.

Odpraviti moramo vse drobne, nepotrebne skrbi, ki bremene delavca. Zadovoljen delavec ima več časa in volje posvetiti se svojemu delu — proizvodnji. To je pravzaprav eden glavnih faktorjev za večjo produktivnost, tisto produktivnost, ki odpira vsa vrata k boljšemu življenju.

1		2	3	4	5	6		7	8	9	10
		11						12			
13	14		15				16				
17		18				19					
20					21					22	
	23			24				25			
26			27				28			29	
		30				31					
32	33					34			35		
36					37			38			
39				40							

Navpično: 1. star železarski kraj na Gorenjskem, 2. veznik, 3. skupščina v LR Hrvatski, 4. krdelo, 5. okrajšava za atmosfero, 6. predlog, 7. posedovati, 8. vrsta južnoameriške kamele, z dolgo dlako, 9. naplāčilo, 10. hiter, 14. nadležna žuželka, 16. otrok, novorojenček, 18. orožje, 19. lepa, 21. žen. ime, 22. posojila plačujemo na ... (ednina), 24. ena od glavnih žil v človeškem telesu, 25. ni priden, 26. ni suh, 27. posoda za cvetje, 28. posoda, 29. posejana zemlja, 30. krog (pri boksu), 31. pijača, 34. siv, 37. pomožni glagol, 38. grška črka.

Janez Ravnik
Slov. Javornik

»Ne bodi strupen,« je rekel, »in ne žali tete. Mar še ne veš, da je teta nezakonska hči Viktorja Rouarda?«

Matija je spustil kruh, s katerim je čistil krožnik ostankov golaža in se začudil. Skoro bi verjel prijatelju. A že se ga je lotil dvom.

»Ne verjamem,« je rekel. »Stari Rouard je blazno ljubil svojo ženo. Zaradi nje je pognal svoje imetje.«

»Res. Kljub temu pa je imel nekoč razmerje z neko natakario v Celovcu in ta je bila tetina mati.«

»Kdo bi si mislil,« se je čudil Matija, ko mu je prijatelj povedal zgodbo o »tetini« materi.

»Da.«

»Ubožica,« je vzdihnil Matija in mislil na »teto«. Zdaj mu je bilo žal, da jo je nehote žalil. Smilila se mu je...

V tem je Fric Rouard prišel po lesenih stopnicah v pritličje. Ob vežnih durih je stalo dekletce in se zavijalo v predolg pled, ki ni bil njen. Bilo je tisto, ki ga je že popoldan pred tovarno boječe pozdravilo, a je Fric takrat ni opazil. Tudi zdaj ga je pozdravila.

»Bog daj srečo, gospod Fric,« je rekla deklica. Tako jo je naučila Pajerjeva teta.

Frica je dekličin pozdrav pobožal in za hip se je ustavil pri njej.

»Kako ti je ime, mala?« jo je vprašal.

»Hanca,« je odgovorila plaho z drobnim glaskom.

»Čigava?«

»Černičeva,« je odgovorila zdaj že pogumneje.

»Černičeva? Dela oče v tovarni?« je vprašal, kakor bi ne vedel, da v tovarniških barakah stanujejo samo tovarniški delavci.

»Da,« je odgovorila in prikimala z drobno, lepo oblikovano glavico.

Vprašal jo je, kje dela oče in kaj je.

»V žebeljarni. Ključavničar je,« je odgovorila.

»In stanuje tu?«

»Da. Zraven Pajerjeve tete,« je rekla.

Kaj, — se je začudil Fric. Ta deklica je torej hčerka Pajerjevega soseda, ki sovraži Frica in ki pljune predenj, kadar in kjerkoli se srečata. Hčerka tistega človeka, ki je prišel pred trinajstimi leti delati na Jesenice in ga je na delo sprejel on?

In pozdravila ga je. Tako ljubko pozdravila, da mu je dobro delo in se raznežil. V tej nežnosti se je raztopilo vse, kar je danes bridkega razmišljal in občutil.

Gibanje delovne sile:

V mesecu septembru je bilo v naše podjetje sprejetih 171 delavcev in 25 uslužbencev. V istem razdobju je bilo obračunanih 81 delavcev in 3 uslužbenci.

Napredovali so:

Na izpraznjeno delovno mesto obratovodje žične valjarne, je UO imenoval tov. Grošlja Toneta — metalurškega tehnika. Cestitamo in mu želimo mnogo uspehov na odgovornem delovnem mestu.

Naši novi sodelavci:

Poleg novih delavcev so bili sprejeti v naše podjetje še naslednji uslužbenci:

1. Golc ing. Vinko — asistent v obratu visoke peči.
2. Mlakar ing. Franc — asistent v obratu martinarna.
3. Polak Milan — sekretar družbenega upravljanja.

Vsem novim sodelavcem želimo uspešnega dela in zadovoljstva v našem kolektivu.

Poročili so se:

1. Leben Maks, livarna s Talar Marijo;
2. Kržišnik Geno, Javornik I. s Pibernik Anico, elektro delav.;
3. Cimeratič Bilal, mehanična delavnica z Dimerča Izeto;
4. Suhonjič Bilal, valjarna 2400 z Zardenič Bahero
5. Rovar Peter, plavž z Bevc Marino.

Novoporočencem naše iskrene čestitke in najlepše želje na novi življenski poti.

Upokojeni so bili:

1. Bohinc Janez, Javornik II. 40 let službe;
2. Istinič Matija, Javornik I. 20 let službe;
3. Kelbl Mihael, energijski oddelek 20 let službe;
4. Mesec Anton, valjarna 2400 21. let službe.

Upokojenim sodelavcem želimo prijeten počitek po napornem in dolgoletnem delu v naši železarni.

Jezikovne cvetke iz naših pisarn, dopisov, zasedanj in še od marsikod

Pisati lepo slovenščino ni lahko, čeprav smo si v svesti, da jo kot rojeni Slovenci popolnoma obvladamo. Toda to še zdaleč ni res. Tako kot jo mi po podjetjih mrcvarimo, je le prehudo in se človeku, ki ima uho ubrano za lepo izražanje, milo stori pri srcu. Do danes pa po naših podjetjih nismo našli toliko čuta za lep jezik, da bi odločneje posegli zanj v boj. Naglica, številne zahteve in pa preobremenjenost niso nobeno opravičilo za grdo slovenščino, kajti tisti, ki v naglici piše grdo slovenščino, bi lepe tudi pri najpočasnejšem pisanju ne zmoželi. Kar kdo zna, to pač prodaja naprej. Jezik je osnovno gibalno, srce vsakega naroda. Na to ne smemo pozabiti. Saj še niso tako daleč časi, ko nismo smeli po uradih in šolah govoriti v materinščini, pa smo tako hitro pozabili spoštovati to najdragocenejše, kar imamo. Bore trinajst let je preteklo, kar smemo spet svobodno izraziti sleherno misel v materini besedi, pa že segamo po vseh mogočih tujkah, dasi imamo prav lepe domače izraze, že maličimo besede s primesmi, ki so postale pravcati plevel med našim izrazoslovjem.

Najhuje je z našim pisarniškim jezikom. V njem kar mrgoli nesnage. Poleg je pa še ta težava, da vodilno osebo dostikrat ne dovolj kakršnihkoli pripomb glede pisanja, kot da so nezmotljivi. Če pogledamo samo sklepe zasedanj, naletimo na prav krepke spodrsrljaje. Pravimo, da se je zasedanje »VRŠILO« tega in tega dne. »VRŠI« se samo žito, zasedanje pa je BILO, še boljše pa je povedano, da je DS ZASEDAL, ali pa je IMEL ZASEDANJE. Pravimo, naj se IZVRŠI izračun. Zakaj ne bi rekli, naj se to in to IZRAČUNA?

Ali tile primeri:

Izplačilo naj se IZVRŠI

bolje: naj se IZPLAČA

IZVRŠI naj se prenos sredstev

bolje: sredstva naj se PRENESEJO

Raba oblik: SE IZVRŠI, SE IZPLAČA, SE PRENESE tudi ni lepa. Včasih meji že na smešnost. Kolikokrat smo ustrelili tudi takegale kozla: TOVARNA SE JE IZGRADILA...

Torej se je tovarna kar sama od sebe zgradila? V takih sklepih smo brali celo tole skrupucalo: S 1. t. m. SE LIKVIDIRA VSE KADROVCE PO OBRATIH. Upam, da niso pobegnili iz strahu pred »likvidacijo«! NOVI OBJEKTI SO SE GRADILI... Ne bo držalo, kajti gradili smo jih mi in se niso sami gradili! Snov se je na predavanjih tulila kar sama obravnavala!

IZVEDLA SO SE DELA...

* ANALIZA SE JE IZVEDLA...

RAZPRAVA SE JE VODILA... in tako naprej, vse se je samo delalo. Se vam ne zdi, da je to nesmiselno izražanje? Naša dolžnost je, državljanska dolžnost, da negujemo tisto, kar je osnova obstoja vsakega naroda, to je — njegov jezik.

Rad bi bil dober s tem otrokom. Rad bi mu kaj dal, a je bil zopet brez denarja. Zato jo je samo vprašal, če je že večerjala.

»Sem,« je rekla, on se je pa takoj zavedel nesmiselnosti svojega vprašanja, s katerim ji je mislil izkazati dobroto; a ker je že začel tak brezsmiselni pogovor, ga je nadaljeval.

»Dobro?« je vprašal.

»Da. Sok in žgance,« je odgovorila.

»Jutri boš prav gotovo bolje, ko je nedelja,« je rekel.

»O ne. Tudi sok in žgance,« je začebljala odkrito in Fric je videl, kako so se ji v ustih nabrale sline, kakor da bi na svetu ne bilo boljše hrane od soka in žgancev. Zato je vprašal:

»Večerjate vsak dan sok in žgance?«

»Da. Vsak dan.«

Kako so bila vsa ta vprašanja nepotrebna. Vedel je, da so žganci in sok čestokrat edina delavska hrana. Zlasti tam, kjer je družina velika. Morda je taka tudi družina Pajerjevega sosedu?

»Vas je veliko?« je vprašal.

»Oče, mama in še toliko,« je odgovorila in pokazala vseh pet prstkov na desni roki.

»Pet otrok?«

»Da. Toliko,« je še enkrat pokazala z roko. »Albinček pa je že umrl, ko je bil majhen.«

Ubogi otrok — je pomislil in jo pobožal po laseh. Plaho se je umaknila.

»Zdaj grem k teti. Morda je kaj ostalo od večerje,« je rekla in že stekla k stopnicam.

»Pridna bodi,« je še rekel Fric, zraven pa mislil, da je drohna deklica še lačna. Spomnil se je tistih dni, ko je pobegnil od Luckmanna in iskal služkinjo Hano, ko jo je našel mrtvo in se nato zakopal v seno v graščinskem hlevu, zjutraj pa mu je hlapec prinesel mleka in žgancev. Tudi on je imel grenko mladost. Toda v letih, ko je bil majhen kakor ta deklica, je živel v izobilju in žgance in sok je poznal le iz pripovedovanja drugih otrok, med katere je kdaj pa kdaj zašel, če se je izmuznil Haninim očem. Kako lepi so bili tisti trenutki! Za morske razbojnike so se šli ob ribniku onstran Hrenovice in on je bil njihov kapetan. Toda že je prihitela Hana, ki ga je vsa zaskrbljena iskala in ga odpeljala domov. Potem se je moral sam igrati ali pa kvečjemu z Erikom, sinom očetovega uradnika Ascherja, ki se je tako boječe obnašal pred njim in ki ni bil za nobeno veselo pustolovsko igro. Nekoč ga je Fric zaprl med opice v majhen zverinjak, ki so ga imeli v Hrenovici in je fantiča osvobodila šele Hana.

Hrenovica, gugalnice in mali živalski vrt. Ljubke opice in druge živali, ki jih je Luckmann po očetovem propadu prodal kdo ve kateremu živalskemu vrtu. Luckmann, ki je napravil iz njegovega življenja nesmisel, ga pahnili v samoto, ga zaprl v svoj zverinjak — v to prekleto tovarno, na katero je zaradi svojega bednega življenja navezan do smrti.

Ne. Njegovo življenje nima nobenega smisla več. En sam obup je, a vendar nima poguma, kot sta ga imela brata Leon in Otto. ki sta se ustrelila. Vdano bo čakal konca v tej prekleti dolini in svoj obup utapljal v alkoholu, dokler se ne bo sam utopil v njem. To je ta trenutek jasno čutil.

Tako je! — je pritrdil svojim mislim in ko se je približal Markotovi gostilni nasproti savske cerkve, je bil njegov sklep, da gre spat, mrtev. Nič zato, če nima denarja. Morda mu bodo dali na upanje ali pa mu bo kdo ponudil piti. Ponudil, čeprav ne iz prijaznosti, ponudil zato, da se bo lahko družba smejala sinu nekdanjega bogataša — poslednjemu Rouardu. Nič zato! Napil se bo in ko bo šel spat, ga ne bodo mučile misli kot strahovi.

Iz gostilne je prihajalo petje. Svetlo, kakor svetloba je pronicalo skozi okna. Svetlo kakor ljudje, ki jih je sprostilo, da so pozabili na življenje, ki jih muči. Fricu se je zdelo, da so ti ljudje srečni, dasi

so se rodili v revščini in razen revščine nimajo ničesar. Niti toliko, kakor ima on. Čeprav je najslabše plačani pisar pri Kranjski industrijski družbi, ima še vedno več kakor najboljše plačani delavec. In vendar so ti ljudje, ki zdaj pojo v gostilni, srečnejši od njega. V gostilno pojde, da jih bo vsaj videl.

Pritisnil je na kljuko in vstopil.

»Bog daj srečo, gospod Rouard,« so pozdravili ljudje. Bili so že pijani. Kljub temu pa ga je njihov prijazen pozdrav presenetil. Tako dolgo je že, ko ga jeseniški ljudje niso več pozdravljali. In ta pozdrav se mu je zazdel iskren in kakor veselo povabilo. Sedel je mednje.

»Pijače za gospoda,« je zaklical rdečelas fant s potolčenim obrazom.

Pri delu se je ponesrečil —, je pomislil Rouard. Niti na misel mu ni prišlo, da bi jo rdečelasec mogel skupiti v pretepu na kaki fantovski veselici.

»Boš plačal ti?«, je natararica vprašala rdečelasca.

»Gospod ima vendar sam denar!« jo je s hripavim glasom zavrnil rdečelasec.

Rouard v fantovem glasu ni čutil posmeha.

»On?« je rekla natararica in njen glas je izzvenel tako, kakor da bi rekla, kdaj pa ga sploh ima.

Fricu je bilo ob tem »on« žal, da je dal ves denar »teti«. Plačal bi lahko vsem. Pili bi lahko na njegov račun in on bi se veselil z njimi. Bil bi lahko zopet enkrat v veseli iskreni družbi, odrešen ubijajoče šamote in vsaj ta večer srečen. Saj je vselej tako sam. Tako strašno sam!

Kljub temu, da ni imel denarja, je rekel:

»Dva štefana, Pepca!«

»Imate denar? Na vero ne dam!«

»Imam, Pepca. Seveda ga imam!« je rekel in segel v žep, kakor da bi iskal denar, dasi je vedel, da ga nima. Podržal je roko v žepu, da bi natararica mislila, da drži denar in da ni suh.

Pepca pa je poznala ta trik in se mu je posmehnila.

Rouard je čutil ta posmeh, toda roke ni potegnil iz žepa. In za čudo! Otipal je dva kovanca in se ju razveselil kakor otrok. Izvlekel ju je. Bila sta dva cela goldinarja. Zmagoslavno jih je pokazal natararici. Zdal se ni več branila. Rada je prinesla vina.

Živel, gospod Rouard!« so kričali že opiti delavci, ko sta se na mizi zarumenili dve polni steklenici vina.

Nazdravili so si. Vino se mu je toplo razlilo po žilah in pesem, čeprav hreščeče pijana, ga je prevzela; kakor da bi ga dvigala pod rjavkasti zakajeni strop krčme.

Lepo je v družbi in prav je storil, da ni šel domov!

Doma je pusto. Siva soba. Nepospravljena. Mrzla kakor smrt.

Tu je toplo. Tu je veselo. Tu so ljudje. Tu je življenje.

Doma je samota. In doma so strahovi. Sence preteklosti, ki mu dolgo v noč ne puste zaspati.

Tu so prijazne misli. Svetle misli kakor sončna rumenina vina.

Doma je bridkost. Spomini, ki se trgajo iz neprijaznih sten njegovih čumnate, sedajo k njemu na posteljo in ga dvigajo z obupom.

Tu so ljudje. Veseli ljudje! Svetloba in pozabljenje...

»Dobri ljudje ste,« je rekel, ko je utihnila pesem in so vnovič trčili.

Pivci so nekaj mrmrali v kozarce. Ni jih razumel. A bil je prepričan, da ti nerazumljivi glasovi izražajo zadovoljstvo in všečnost.

»In jaz vas nisem znal nikdar ceniti,« je priznal.

»Gospod ste,« je rekel nekdo.

»Ne. Nisem gospod! Samo Fric sem... Če pomislim, da sem vas takrat hujskal proti Trojarju, me je sram...«

»Trojar ni nič prida,« ga je prekinil rdečelasec.

»Molči!« so rekli nekateri.

Ali ni lepše povedano RAZPRAVLJALI SMO kot pa RAZPRAVA SE JE VODILA? Mar so v valjarnah že toliko avtomatizirali naprave, da SE VALJA železo, že kar samo od sebe? Kaj pa valjavci?

— — —

Sklenimo torej, da bomo za vselej po-
metli z oblikami VRŠITI in SE JE NARE-
DILO.

— — —

Hudo grdo je tudi takole izražanje:
SMO PRISTOPILI K USTANOVITVI

Mar ni bolj razumljivo, če povemo, da
SMO ZAČELI USTANAVLJATI, SMO
USTANOVILI?

Ali pa tole:

PRISTOPILI SMO k organiziranju stanov.
skupnosti

Nihče ne bo ugovarjal, da je pravilneje:
ZAČELI SMO USTANAVLJATI (ORGA-
NIZIRATI) STANOV. SKUPNOSTI

— — —

Dajmo si besedo, da bomo odstranili
oblike: PRISTOPILI SMO K...

— — —

Obsodbe vredna je raba nedoločnika v
takile zvezi:

Za izdelavo JE ZADOLŽITI...

Zaradi discipline JE UKRENITI vse po-
trebno.

Odločbo JE DOSTAVITI do tega in tega
roka.

Mar ne čutite po zdravem posluhu, da
tu povsod manjka besedica TREBA? Pra-
vilno bomo torej rekli:

JE TREBA UKRENITI...

JE TREBA DOSTAVITI...

— — —

Odslej dalje bomo pisali pravilno: JE
TREBA UKRENITI. Drži?

— — —

Malone v vsakem dopisu beremo imena
posameznih obratov. Opazili ste, da jih
povečini pišejo z veliko začetnico: Plavž,
Cevarna, Jeklovlek. To je napak. Z ve-
liko začetnico pišemo lastna imena. Že-
lezarna Jesenice je ime podjetja, lastno
ime, in ga bomo zato pravilno pisali z
veliko začetnico. Toda samo to. Imena
obratov pa bomo pisali z malo.

Rekli bomo: Stanujem na Plavžu, toda:
Delam pri plavžu.

Če pa rabimo tole obliko: Obrat Plavž
je izpolnil...; Obrat Cevarna gre na iz-
let, ... in podobno, je pa velika začetnica
opravičljiva, ker smo najprej napisali
OBRAT, nato pa navedli lastno ime obrata.

— — —

Jezik je hudo zamotana živa tvorba,
zato ga nikoli ne obvladamo docela. Po-
kažimo pa dobro voljo, da bomo napake
skusili v čim večji meri odpravljati.

V prihodnjih številkah »Železarja« bo-
mo s takimi jezikoslovnimi paberkami na-
daljevali.

-m-

Pepe Goflija ima besedo

Pa »Srečno« vsem skupaj!

Besedo je treba držati, zato je sem jo tokrat ubral skozi tovarno. Zavornika doslej še nisem spravil v malho, pa ga bom že še ob prvi priliki. Čakam, da se bo nabralo poln koš. Marsikako krepko sem že ujel na uho in zvedel celo, da je bilo pri peči na Javorniku tako vroče, da so se Cenetu nohti tako razsušili, da so mu kar rožljali. Ker ni mogel prenesti tega rožljanja, si je postavil poleg sebe posodo z vodo, da si je sem in tja nohte namočil. To je pa že salamenska vročina, kaj!

Pravzaprav sem bil prejšnji mesec nasajen kot bi na ježa stopil, ko sem zvedel, da bi se morali peljati v živinskih vagonih na veliki semenj v Zagreb. Hop, Cefizelj, sem si dejal, zaenkrat hodim še po dveh, zato se ne dam! Pa so pri vodstvu modro ukrenili, ko so rekli, da bodo naši delavci šli dol v Zagreb samo kot se človeku spodobi, ali pa raje nič. Jaz pravim, da je bila to kar dobra šola za »ajzenpon«.

No in takole sem si dejal: Pepe, kresni jo no malo po tovarni, boš kaj dobrega za svojo malho vjel. Pa sem ti zlomka že pri vratarju zagledal pravo gnečo ljudi, čeprav je komaj zatulilo deset minut pred drugo uro. Šment, sem se počohal po lasišču, ti so pa pridni! Zraven sem se pa spomnil na tistega, ki je ponoči prespal za pečjo in je zjutraj, ko ga je mojster nahlrnil, dejal: Veste, raje grem trikrat zmerjan s šihta, kot pa enkrat zmatran!

Ja, tako je. Vzel sem zamazano pot pod noge in stopil tja do mehanične. Že med potjo so mi pojasnili, da se vstopa sedaj skozi vhod, ki je že tretji v zadnjih letih. No, ta je res čeden, to se mora reči. Ko pa sem odprl vrata, sem se znašel v pravi garaži. Sami motorji! Hardigata, sem zaklel, tole je pa bolj podobno garaži, kot obratu. Pa sem hitro vtaknil jezik za zobe od kletve, kajti imajo henčano lepo in pospravljeno pri hiši. Ko sem koľovratil mimo stružnic, so mi fantje povedali na uho, naj zapišem tudi to, da imajo v mehanični vsak nov stroj, ki pride, rezerviran samo za enega in istega človeka. Že nekajkrat je šel na nov stroj, sedaj pa je »za spremembo« šel spet na najnovejšo stružnico. Pravijo, da je verjetno samo on »sposoben« za nove stroje. Hudika, sem jim dejal, tole pa ni najbolje. Obljubil sem jim, da počakam še naslednjega novega stroja in če bo še tega dobil isti človek, bom pa dal vse skupaj z imenom v »cajtng«.

Livarji so se mi tudi zasmilili. Ko ponoči mehanično zaprejo, morajo livarji kobaliti po vseh ovinkih in kretnicah okoli. Se pravi, okoli »hrbta« v žep!

»Jaz, da bi molčal?!« se je protivil rdečelasec. Videti je bilo, da ljubi zdrabo in prepir.

Nihče mu ni odgovoril. Zato je umolknil. Fric pa se je pred družbo obtoževal.

»In lani!« je govoril. — »Med stavko me je Luckmann — razbojnik — poslal po stavkokaze, da bi vas lahko vrgel na cesto... Moral sem, ljudje! Moral sem ponje... Sovraštvo sem si nakopal s tem. Sovraštvo!...«

»Niste jih pripeljali,« so ga prekinili. — »Pijmo!«

Pili so in zapeli:

»Dvigni, bratec, kupico, povezni jo, povezni jo na mizico...«

Pijanost je naraščala. Obrazi ljudi so postali potni in zaripli. Glasovi so hreščali. Razbijali melodijo in harmonijo.

Rouard je slekel pelerino. Bil pa ni nič manj oguljen kakor prej. Rokav na levem komolcu je bil skoro prosojen. Črne hlače so bleščale kakor oguljena miš. Boljše je imel rdečelasec.

Ogrel se je. Prepeval je z njimi in praznil »kupice«, kakor je velevala pesem...

Povezni jo, povezni jo na mizico...

In znova:

Primi, Fricel, primi, Fricel, kupico...

Štefana sta se spraznila.

»Še dva, Pepca!« je ukazal Fric.

Pesem se je pretrgala in ljudje so zarjovel:

»Živel gospod Fric!«

»Eh, takrat je še bilo lepo,« je začel starejši delavec, — »ko smo delali pri Rouardih. Dvanajst let mi je bilo tedaj, danes mi jih je že čez petdeset...«

»Boljši časi so bili takrat,« so modrovali drugi, dasi se teh časov večina ni spominjala. Bili so večinoma mladi ljudje in od takrat, ko je Viktor Rouard prenehal fužinariti, je minilo že štiriintrideset let.

»Boljši, boljši,« je pritrdjeval petdesetletnik (zgledal je mnogo starejši). Vino mu je zameglilo težke spomine na življenje, ki ga je začel večkrat lačni kakor siti dvanajstletni delavski otrok in moral garati po dvanajst ali še več ur na dan ob prežganki, soku in žgancih. Še v nedeljah si ni mogel privoščiti kaj boljšega. Sit mesa in belega kruha je bil samo ob velikih praznikih... A v človeškem življenju je že tako, da se nam preteklost zdi vselej lepša in lažja, dasi je morda v resnici bila težja kot sedanjost. Mladi smo bili takrat, polni sile, ki se je zdaj izrabila. Mladost, ki je bila morda mnogo težja kot sedanjost, vidimo v najlepši luči skozi breme starih let in skozi bežnost, ki prihaja z njimi...

»Boljši so bili. Boljši!« je ponavljal petdesetletnik, podoben sedemdesetletnemu stracu, in našteval, kaj vse je takrat za goldinar dobil in kaj dobi danes... »Gospod Rouard niso bili takšen skopuh, kakor so dandanašnji...«

To hvalisanje je Fricu prijalo bolj od vina. Vsi so vedeli povedati kaj dobrega o Rouardih, slabega nihče. Po tem pripovedovanju bi človek sodil, da so bili Rouardi največji poštenjaki na svetu, dasi so si prigrabili svoje imetje na prav tako roparski in izkoriščevalski način kakor vsi bogataši.

Pogovor, ki so ga razpletali opiti ljudje v gostilni, pa je slavil dobroto nekdanjih Rouardov, katerih obubožani potomci so bili človek, ki jim je dal za vino. Vsi vprek so hvalili poštenost in brezmejno dobroto Viktorja Rouarda, Fricvega očeta. Menda se o Rouardih še nikoli ni tako govorilo kakor ta večer. Le rdečelasec je molčal. V družbi, kjer ob pijači niso izbruhnili prepiri, se je dolgočasil. Z brezbriznostjo je poslušal, kako so Viktorja Rouarda opeharili Luckmanni.

»In opeharili so tudi vas, gospod Fric!« so kričali.

»Da, da... Opeharili so me,« je Fric govoril pijano. »Luckmann in Trappen sta razbojnika. Prava morska roparja!«

Firbec me je dajal in sem stopil še v glavno pisarno pogledat, če je direndaj že pri kraju. Hentano je lepo sedaj, to pa drži. Le kopalnice nisem več našel, prhe namreč. Še bolj čudno pa se mi je zazdelo, ko sem zagledal v stranišču kar tri ogromne umivalnike. No, ja, saj je res, da se zamažeš med šihtom, ampak za tri umivalnike pa tudi ni svinčnikove umazanije na prstih. Toda bolje drži ga kot lovi ga, bolj trikrat kot nobenkrat.

Pa še to sem videl, da take snažilke ne najdeš pod soncem, ki bi z lužno vodo linolej in pohištvo pomivala. V glavni pisarni jo namreč imajo. Linolej se je čisto skremžil, polituro po mizah je pa tudi zlomek vzel.

V žebljarni sem vzel pest žebeljev in so se mi prav mило zjokali v roko, tako jih je bilo sram, da ne smejo iti naravnost v »Železnino«, temveč jih pošljejo najprej v Kranj, ali pa celo v Ljubljano. V »Železnino« pridejo pa tako zasopljene, da se potem še zidu neradi primejo.

Mimo vratarja sem stopil še v Kašto po malico, pa so mi 5 dkg salamce zavili v papir, ki je bil podoben pivniku in bil tako debel, da je bil težji kot salama. Kruh sem imel s seboj še iz tistih dobrih časov, ko nam ga je pekarna spekla. Sedaj so nam pa »kindali«. Zlomek, sem si mislil, pri sosedovih jim bo trda predla, ko jih je deset v družini. Tam bodo morali vsako jutro v vrsto za štruco. Svetoval sem jim, naj kmalu naroče še enajstega člana družine, ki ne bo imel drugega dela, kot vsak dan držati vrsto za kruh.

Tako, dovolj tovarniškega dima, sem si dejal in vzel novo asfaltirani pločnik po klancu pod noge. Na gimnazijski stavbi še vedno dremlje tista nesrečna ura, ki jo že ves svet obira. Ne gre in ne gre naprej. Zdaj bo pa sploh težko šla naprej, ko so mežnarja premestili.

Pod kostanji sem srečal prijatelja, ki se je pravkar vračal od zdravnika. Potožil mi je, da je hudo žalosten. Tri leta že ni pil nobene vode, samo sem in tja je cuknil kake dve deci vina, pa se mu je vseeno nabrala voda v kolenu. Živijo gostinstvo! Brez komentarja!

Ko sem takole begal po Jesenicah, sem napravil skoraj polovico plače na stavah. Povsod sem se pričkal, kateri film bo igral zvečer. Stavil sem, da bo indijski film, drugi je stavil, da bo francoski, na plakatih je bil ameriški, ko smo šli vsi skupaj gledat, so pa predvajali češki film. Zlomek naj se znajde! Sklenil sem pa, da ob šestih zvečer ne grem več v kino. Takrat je po sedežih zbrano vse tisto, kar je na Jesenicah najbolj nekulturno. Cviliijo, vreščijo; se režijo in rogovilijo, da človek sploh ne sliši, če je film ozvočen. Včasih je publika reš taka, da bi bila za v špirit, da bi jo tako ohranili poznejšim rodovom v svarilo.

Še na Plavž sem šel firbca past, pa sem se med novimi bloki po mastnih lužah tako dričal in nekajkrat sédel v masleno blato, da sem sklenil, da ne grem več tja gor, dokler ne bo lepše urejeno. Pa srečno

Pepe Goflja, l. r.

»Zakaj morská?« so vpraševali.

»Pravzaprav samo Luckmann,« je popravil.

»Luckmann!« so se zasmeli.

»Da, Luckmann... Razbil je mojo ladjo.«

Niso ga razumeli, kaj je s tem mislil. Rdečelasec pa je pograbil priliko za prepir.

»Saj jo voziš vsak dan, Rouard,« je rekel nespoštljivo. — »Kadar si pijan, si prava barka na vihnem morju!«

»Tudi ti! Zato si ob čerih razbil nos!« je vzkliknil nekdo, a mu je bilo takoj žal, ker je rdečelasec zarjul:

»Kdo je to rekel?!«

Rdečelaščev glas je razbil razpoloženje, ki je bilo sicer pijano, a mirno. Zdaj ga je bilo konec in gostilniška soba se je napolnila kakor z eksplozivom. Vsak čas bo treščilo. Hipna tišina, ko je rdečelasec hripavo zajemal sapo, je zapresketala kakor vžigalna vrstica.

»Kdo mi je rekel barka?« je ponovil rdečelasec in stiskal pesti.

Tisti, ki je rekel, se je potuhnil. Bal se je rdečelaščevih pesti. Rdečelasec je z divjim pogledom šel od obraza do obraza in ko se je srečal s tistim, ki mu je rekel, da si je ob čerih razbil nos, je ta umaknil pogled. Mislil je, da se je s tem izdal in da bo zdaj zdaj rdečelasec planil nanj. Zato se je hotel rešiti z lažjo.

»Rouard je rekel,« je zašepetal rdečelascu.

Rdečelasec je vzkipeł in pokazal z orjaško roko na Rouarda.

»Kaj! Takle škric me bo zmerjal z barko? Tale pijanec?« je sikał in se grozeče bližal Fricu. Ta pa, ki ni razumel, kaj se je nenadoma zgodilo, je vprašal:

»Prosim?«

»Boš dobil brez prošnje in si za vselej zapomnil, kdaj si me žalil z barko, ti, propali kapitan!«

Rdečelaščeva pest se je ustavila pred Rouardovim obrazom.

»Nikogar nisem žalil,« se je branil Rouard z besedo.

»Me nisi žalil?« je zavpil rdečelasec. Zdaj je prišel v svoj element in nenadoma se je domislil nove šale. »Prav!« je rekel. — »Če me nisi žalil, se pobotajva!... Pepca, dva žganja!... Tu je moja roka!«

Žganje je bilo na mizi. Čeznjo je molela rdečelaščeva roka. Rouard je hotel seči vanjo, a rdečelasi fant jo je umaknil.

»Najprej si nazdraviva!« je rekel. — »Stavim, da si s takim fantom, kakor sem jaz, še nisi nazdravljal!«

Vhod v Čufarjevo
gledališče.
Napis je še star,
za novega pa bo
denar težko najti.

Foto Torkar

100 in 1000

dva jubileja Čufarjevega gledališča v novi sezoni

Odigrati v povojnih sezonah 100 različnih del pomeni veliko darilo požrtvovalnega kolektiva jeseniškemu občinstvu, pomeni veliko vzgojno delo in predstavlja hkrati trden dokaz kulturne rasti našega delavskega središča.

Dovolj zgovorna priča so številke. Nad 300 igralcev se je zvrstilo v teh nekaj letih na odru, število predstav pa bo letos doseglo visoko številko 1000. Te predstave si je ogledalo 340.000 gledalcev, kar je zelo veliko. Da je gledališče delovalo res kot prava ljudska napredna ustanova, dokazuje dejstvo, da je uprizorilo med stotimi deli kar več od polovice (58) del iz jugoslovanske literature, od tega kar 39 slovenskih del. To je dokaz, da je gledališče delalo po stvarnem načrtu in stalno pretežno na ustaljenih, domačih tleh in tako nudilo ljudem tisto, kar je v domači književnosti lepega in žlahtnega. Veliko gledališč se je v povojnih letih izgubljalo v eksperimentiranju in tako postajalo le gledališče za ozek krog občudovalcev. Čufarjevo gledališče pa je bilo vseskozi ljudska ustanova. V tem znamenju tudi praznuje svoj delovni jubilej, stoto premiero. Gledališče je izbralo slovensko dramo Otona Župančiča „Veronika Deseniška“, s katere slavnostno premiero bo odprta nova sezona 1958/59 prvi teden v novembru.

Novo izvoljeni gledališki svet je sprejel naslednji okvirni repertoarni načrt, iz katerega bo odigranih 7 do 8 del:

Slovenska dela

O. Župančič	Veronika Deseniška	(drama)
I. Tavčar	Visoška kronika	(ljudska igra)
A. Remec	Magda	(drama)
J. Kislinger	Na slepem tiru	(moderna drama)

Jugoslovanska dela

B. Nušić	Navaden človek	(komedija)
D. Dobričanin	Človek z Marsa	(komedija)

Klasika

Shakespeare	Beneški trgovec	(pravlj. komedija)
Kleist	Razbiti vrč	(komedija)
N. Gogolj	Ženitev	(komedija)

Sodobna svetovna dramatika

	Dnevnik Anne Frank	(drama)
Steinbeck - Kreft	Ljudje in miši	(drama)
Gow- d' Usseau	Globoko so korenine	(drama)
A. Huxley	Giocondin smehlaj	(drama)
Manzzari	Naši ljubi otroci	(komedija)
S. Maugham	Zakonska matematika	(komedija)
Niccodemi	Scampolo	(komedija)
Casona	Drevje umira stoje	(tragikomedijska)

Mladinska dela

Djordjević	Grašek	
J. Tomažič	Sirota Jerica	(krstna predstava)
Frank	Jezusovi apostoli	

Gledališče že sedaj računa na dva pomembna jubileja, na 90-letnico Železarne in 40-letnico „Svobode“ na Jesenicah. Pripravljeno je dati posebno premiero v počastitev železarskega jubileja, seveda, če bo v ta namen dobilo nekaj najnujnejše podpore. Letošnji proračun je namreč nekoliko nižji od lanskega in bo treba zato najskrbnejše štednje.

Gledališče gostuje vedno bolj in bolj po okolici, kjer ga čakajo vedno polne dvorane kulture in zabave žejnega prebivalstva. Samo v lanski sezoni je gledališče gostovalo z 48 predstavami na 19 različnih odrih. Igralci žrtvujejo ves svoj prosti čas, vendar bi gostovali še pogosteje in tudi izven sezone, če ne bi prevoz z avtobusom, največkrat pa kar s kamionom, stal toliko denarja. Gledališče pričakuje tudi s te strani razumevanja in pomoči, da bo v še večji meri lahko opravljalo svoje kulturno poslanstvo v okolici.

Za novo sezono je Čufarjevo gledališče spet razpisalo abonma, na katerega delavstvo železarne in

prebivalstvo Jesenic še posebej opozarjamo. Pri abonmaju bo znaten popust pri cenah vstopnic, ki so že itak dovolj nizke.

Med sezono bo več mladinskih predstav, da si bo lahko šolska mladina ogledala dela domačih in tujih dramatikov in tako izpolnila svoje znanje in razglednost.

Gledališče vabi tudi slehernega, ki čuti v sebi nagnenje do igranja, da pride v gledališki hram in se vključi v kolektiv, ki je v letih svojega delovanja nudil gledalcem že toliko lepih in koristnih ur. Vrata našega gledališkega hrama so odprta slehernemu, zato dobrodošel vsak!

S temi cilji in upanji stopa Čufarjevo gledališče v novo sezono, s čim kvalitetnejšim delom pa želi proslaviti svoja dva jubileja, stoto premiero in in tisočo predstavo.

— m —

ŠPORT GNEČA POD KOŠI

Pred dobrim mesecem, ko so jeseniške košarkarice prinesle domov naslov republiškega prvaka, so Jesenice postale za Ljubljano in Maribor tretji center ženske košarke v Sloveniji. V letošnji prvenstveni sezoni so v konkurenci najboljših slovenskih košarkarskih vrst samo enkrat občutile grenkobo poraza, medtem, ko so na vseh ostalih tekmah zanesljivo zmagale.

S prvim mestom pa so si priborile pravico, da se z republiškimi prvaki Srbije, BiH in Hrvatske potegujejo za vstop v družbo jugoslovanske elite.

Prijetno nas je presenetila vest, da bodo te kvalifikacije na Jesenicah pred domačim občinstvom, kar je dostikrat nemajhna prednost.

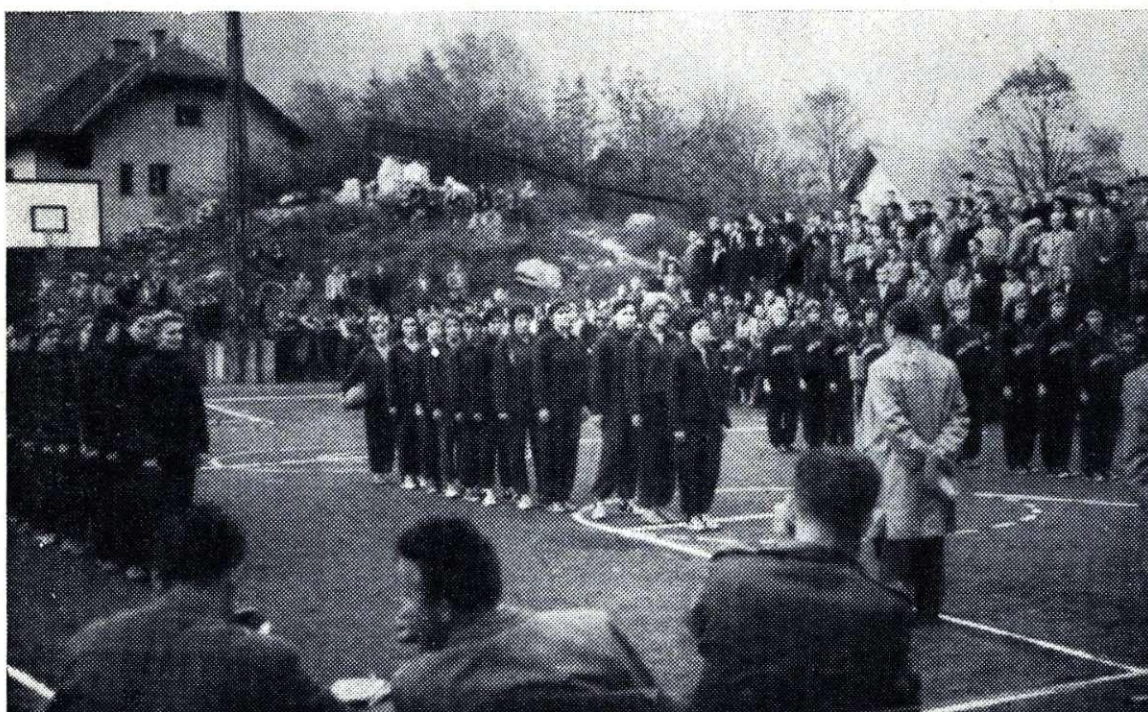
Tako smo bili od 10. do 12. 10. priča dramatičnim borbam pod koši med Jugomontažnim iz Zagreba, Partizanom iz Beograda in Jesenicami, medtem, ko je Bosna iz Sarajeva odvedala udeležbo.

Že prvo srečanje je pokazalo, da ima ta lepa športna panoga že precej pristašev, saj se je zbralo okoli igrišča in na improvizirani tribuni blizu 1000 gledalcev, ki so prišli bodrit domače v borbi z Beograjkankami. Ni kaj reči: Jeseničanke so se kljub hudi tremi odločno zoperstavile tehnično

boljšim gostjam in bile vsaj v prvem polčasu enakovredne. Šele proti koncu, ko je začelo primanjkovati kondicije in ko je bila zaradi 5 osebnih napak izključena Šmidova, so si Beograjkanke zagotovile zmago z rezultatom 51:42 (25:23). Kljub porazu so mlade jeseničanke zapustile prijeten vtis. Vendar nobenega dvoma ni: Beograjkanke so bile boljše: v celoti vzeto, so bile hitrejše, z visokimi skoki so prestregle prenekatero »našo« žogo, spretno so se prebijale skozi »zono« in lepo odkrivala, s čimer so ustvarjale pravo zmešnjavo v domači obrambi, usodni pa so bili odlični zadetki od daleč in maksimalno izkoriščene osebne napake.

Tudi v odločilni igri z Jugomontažnim so se pokazale iste hibe. Zagrebčanke so že v začetku prešle v vodstvo in ga do konca niso več izpustile iz rok. Domačinke so se jim le dvakrat približale na 2—3 koše, na koncu pa zopet zaostale, to pot za 12 košev. Jugomontažno si je z zmago 42:30 zagotovilo vstop v zvezno ligo. Res je, da so v tem srečanju naše zaigrale slabše kot proti Partizanu, vendar lahko mirno zapišemo, da bi bil rezultat precej ugodnejši, morda bi celo zmagale, če bi realizirale tak procent osebnih metov, kot je to uspelo njihovim nasprotnicam.

S. B.

Otvoritev
kvalifikacijskih
tekem za vstop
v zvezno žensko
košarkarsko ligo

Foto Torkar

Še tak ljubitelj košarke mora priznati: letos naša dekleta še niso zrela za tekmovanje v zvezni ligi, ne zato, ker niso morda nadarjena, ne, enostavno izkušenj jim manjka, brez tega pa še tak talent ne pride daleč.

Kegljači na ledu so začeli

Pred dobrim mesecem so se vrnili z Dunaja jeseniški kegljači na ledu, kjer so že dober mesec pred domačo „ledeno“ sezono metali keglje na „zajca“. Dunajčani so namreč ob otvoritvi ene najmodernejših športnih dvoran v Evropi povabili najboljša moštva evropskih držav, ki v tem športu kaj pomenijo, na veliko pokalno tekmovanje. Jeseniški kegljači so z odličnimi rezultati, ki so jih dosegli na tekmovanjih v tujini postali nepogrešljiv partner na pomembnejših evropskih prireditvah. Objekt, ki so ga ob tej priliki otvorili, je impozanten, predvsem pa praktičen. Uporaben je namreč za vsa športna tekmovanja, razen za nogomet. V ogromni pokriti dvorani je šeststezno kegljišče, prostor za odbojko, košarko, roket, plavalni bazen, igrišče za hokej in umetno drsanje, skratka, dvorana za vse, ki lahko sprejme od 15 — 20.000 gledalcev. Kot zanimivost naj omenim, da močni kompresorji v dobri uri zaledenijo ploskev v velikosti hokejskega igrišča, nato pa, če je potrebno, v slabi uri s toplotnimi ventilatorji in drugimi napravami odstranijo led in je na istem prostoru lahko kakršnakoli družabna prireditev.

Na tekmovanju se je res zbrala vsa elita evropskega kegljanja na ledu. Prišli so državni prvaki iz Italije, Švice, Nemčije, najboljši domačini in dve jugoslovanski ekipi, sestavljeni iz jeseniških igralcev: vsega devet ekip. V ostrih dvobojih je nabrala največ točk ekipa državnega prvaka Zwiessel iz Zahodne Nemčije z 12 točkami, drugo mesto je osvojilo moštvo Miesbach z 10 točkami, tretje mesto je osvojilo moštvo EC Wien z 10 točkami, četrto mesto pa Jesenice I z 8 točkami (Janežič, Gerdej, Koblar, Klinar), peti Bruck Avstrija 8 točk (slabša razlika v igrah), šesti Jesenice II 8 točk (Drobnak, Klemenc, Drinovec, Božič), sedmi Graz 6 točk, osmi Brixen Italija 4 točke, deveti Davos Švica 4 točke.

Š. B.

Vesti

PREKLIC

Preklicujemo veljavnost izgubljene izkaznice za vstop v Železarno, ki se glasi na ime: Novosel Ivan — Plavž.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti moža in očeta

TRPINA JAKOBA

se iskreno zahvaljujem članom sindikata obrata Plavž za nudeno pomoč in za podarjene vence.

Zahvaljujem se tudi za spremstvo na njegovi zadnji poti in za poslovilne besede ob odprtem grobu. — Iskrena hvala!

Žalujoča žena Marija ter sinovi.

ZAHVALA

Ob nenadni in težki izgubi

SODJEVE MAME

se iskreno zahvaljujem vsem znancem ter prijateljem in sorodnikom, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujem se zdravnikom dr. Čehu, dr. Tancarju dr. Brandsteterju, dr. Marčiču, dr. Višnarju, dr. Sajovicu ter sosedom in sosedom za vso skrb in pomoč v dneh, ko so lajšali trpljenje pokojni mami. Prav tako se zahvaljujem godbi DPD Svoboda Jesenice — ter vsem darovalcem vencev in lepega cvetja.

Žalujoči sin Franc, Lojzi, Malka, Metka ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti moje drage mame

MARIJE MENCINGER

se najiskreneje zahvaljujem primariju dr. Brandsteterju, ki je lajšal trpljenje pokojni mami v času njene bolezni. Iskrena hvala velja tudi darovalcem lepih vencev in cvetja — ter vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti v prerani grob.

Žalujoči sin Jože, Miko z družino in sorodniki.

ZAHVALA

Doletela me je težka izguba, ko me je zapustila ljubljena mama

URŠULA MAKOVEC

in se toplo zahvaljujem vsem, ki so mi stali ob žalostnem dogodku ob strani, zlasti pa velja zahvala sodelavcem Tehniškega biroja ŽJ in kapitalne izgradnje za prinesele vence in spremstvo na njeni zadnji poti. Zelo sem hvaležen dr. Volbanku za dolgoletno zdravljenje in dr. Nosetu, ki ji je skušal lajšati trpljenje v zadnjem času. Vsem, ki so mi stali ob strani, prisrčna hvala!

Jože Makovec

ZAHVALA

Po hudem trpljenju nas je zapustila ljubljena hčerka

VLASTICA KRIŽAN

Zahvaljujem se dr. Jenku za požrtvovalno pomoč in lajšanje trpljenja, hkrati pa se zahvaljujem vsem darovalcem cvetja in vencev in vsem, ki so v dnevih globoke žalosti sočustvovali z nama.

**Žalujoča mamica in očka
in družini Kertova in Gomizelijska**

VSEM UPOKOJENCEM

Upokojene sodelavce, ki želijo prejemati brezplačno list »Železar«, prosimo, naj svoje točne naslove pošljejo Personalnemu oddelku Železarne Jesenice.

**Personalni oddelek
Železarne Jesenice**

Železar — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice. Oktober št. 10. Leto VII. Izdaja tovarniški odbor sindikalne podružnice ŽJ. Odgovorni urednik Vovk Živan, Industrijska cesta 6. Ureja uredniški odbor: Dolinar Andrej, Pintar Anton, Saksida Ivan, Budja Milan, Varl Jože, Treven Franc, ing. Marolt Milan, Noč Miro, ing. Sešek Pavle, Tori Ljubo, Žagar Edo, Stare Marjan. Naslov uredništva: Uredništvo »Železarja«, Tehniški muzej Železarne Jesenice, telefon 271. Dopise in fotografije pošljite na naslov uredništva do vsakega 10. v mesecu. Rokopisi se ne vračajo. Tiskala tiskarna »Gorenjski tisk« v Kranju. Klišeje izdelala klišarna »Gorenjskega tiska« v Kranju. — Naslovna in zadnja stran ovitka sta delo akademskega slikarja J. Torkarja. Fotografijo na naslovni strani je izdelal Slavko Smolej.

